

Yritysten ja yhteisöjen talousraportointi viranomaisille

Valtiovarainministeriön toimeksianto

14.3.2019

Raportin sivumäärä 53

Sisältö

Yhteenveto	3
1 Johdanto	4
1.1 Selvityksen tavoite	4
1.2 Raportin rakenne	5
2 Määritelmät ja rajaukset	6
2.1 Taloudellisen raportoinnin määritelmä	6
2.2 Rajaukset	7
3 Selvityksen vaiheet ja tutkimusmenetelmät	8
3.1 Taustaselvitykset ja tiedon määrittely	8
3.2 Tiedon kerääminen	8
3.3 Kerätyn tiedon luokittelu	11
3.4 Hallinnollisen taakan arviointi	12
3.4.1 Hallinnollinen taakka ja sen arviointi	12
3.4.2 Tutkimuksia hallinnollisesta taakasta Suomessa	15
3.4.3 Hallinnollisen taakan arvioinnin rajoituksia	16
3.4.4 Hallinnollisen taakan arviointi tässä selvityksessä	18
4 Analyysi	21
4.1 Viranomaisilta saadut tiedot	21
4.2 Mitä raportoitiin	21
4.3 Hallinnollinen taakka	23
4.4 Verohallinnon rooli taloustiedon tietovirroissa ja hallinnollisessa taakassa	26
4.5 Muut virastot ja hallinnollisen taakan lähteet	30
4.6 Yritysesimerkkejä talousraportoinnista	32
4.7 Muita havaintoja raportoinnista	35
5 Suositellut toimenpiteet	37
6 Lähdeluettelo	39
Liite 1. Hallinnolliseen taakkaan liittyviä selvityksiä	41
Liite 2. Raportoinnin standardointi	48
Liite 3. Standardointihankkeita	50
Liite 4. Selvitykseen osallistuneet organisaatiot ja henkilöt	52

Yhteenveto

Toimeksianto

Tämä selvitys tehtiin valtiovarainministeriön toimeksiannosta, jonka tavoitteena on tunnistaa ja kartoittaa yritysten talouteen liittyvää viranomaisraportointia. Esimerkkejä tällaisesta taloudellisesta raportoinnista ovat tilinpäätöstietojen toimittaminen verottajalle, Patentti- ja rekisterihallitukseen (jäljempänä PRH) sekä Tilastokeskukseen. Tavoitteena oli lisäksi kuvata tärkeimmät raportointivelvoitteet, tunnistaa raportoinnin päällekkäisyyksiä, arvioida raportoinnin yrityksille aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja esittää suosituksia tämän keventämisestä.

Tiedon keräys

Työssä kontaktoitiin n. 50 valtion viranomaista ja muuta raportointia edellyttävää organisaatiota. Kuvaus raportointivelvoitteista saatiin 31 organisaatiolta, muut eivät edellyttäneet raportointia tai vastausta ei saatu. Työssä tunnistettiin n. 1000 raportoitavaa tietokokonaisuutta/lomaketta, jotka raportoitiin runsaalla 300 raportilla, tiedonkeruulla tai asiointijärjestelmän istunnolla. Samassa raportissa saatettiin pyytää useita tietokokonaisuuksia, esim. tilinpäätöstä, liiketoimintasuunnitelmaa ja eräitä viranomaistodistuksia. Erytysen laajoja raportointivaatimuksia oli Verohallinnolla (51 raporttia, joissa 93 lomaketta) ja Finanssivalvonnalla (58 raporttia, joissa 820 lomaketta). Lisäksi tutustuttiin joukkoon selvityksiä raportointivelvoitteiden hallinnollisesta taakasta.

Tutkimusmenetelmä

Tiedot luokiteltiin lähteenä olevan tietokokonaisuuden (esim. tilinpäätösdokumentaatio, pääkirjan tilien saldot, pääkirjan transaktiot, rekisteriote/todistus, muu taloustieto jne.) mukaan. Kuhunkin tietoon merkittiin, onko tieto ns. ensitoimitus vai päällekkäistoimitus, eli toimitetaanko tieto muulle viranomaiselle osana toista raportointia. Raporttien määrät selvitettiin ja arvioitiin karkeasti. Tämän perusteella arvioitiin raportointiin liittyvä hallinnollinen taakka kokonaisuutena ja erikseen päällekkäisraportoinnin osalta. Hallinnollisen taakan arviointiin sovellettiin SCM (Standard Cost Model) –menetelmän periaatteita.

Keskeiset havainnot

Verohallinto vastaa valtaosasta viranomaisten raportointivaatimuksia. Runsas 90 % kaikista tarkastelluista raporteista toimitettiin Verohallinnolle. Selvityksen valossa vaikuttaa siltä, että päällekkäisraportoinnin vähentämisen osalta vaikuttavimmat toimet on jo tehty. Tilinpäätösten toimittaminen suoraan Verohallinnolta PRH:lle tuottaa suuruusluokaltaan noin kahden miljoonan euron vähennyksen hallinnolliseen taakkaan verrattuna siihen, että yritykset toimittaisivat tilinpäätöksensä PRH:lle erikseen. Vuoden 2017 hankintalain muutoksen tuoma käytäntö, jossa vain kilpailun voittaja esittää viranomaistodistukset sen sijaan, että ne olisivat kaikissa hankinnoissa mukana, tuo yli 2 miljoonan euron helpotuksen hallinnolliseen taakkaan. Verkkoraportoinnin käyttöliittymissä on usein hallinnollista taakkaa lisääviä käytettävyysspuutteita.

Toimenpidesuosituks

Huolimatta selvityksen kohtuullisen laajasta kattavuudesta, suoria ja selviä säästökohteita löytyi suhteellisen vähän. Tilinpäätöstietojen ja rekisteritietojen jakamisen tehostamisella saadaan vähäisiä säästöjä hallinnolliseen taakkaan. Yrityshaastatteluiden perusteella verkkoraportointia tulisi helpottaa ja tehdä sujuvammaksi. Verohallinnossa liikkuu muihin tahoihin verrattuna huomattavan suuri raportointimassasta. Verohallinnon keräämien raporttien määrä on suuruusluokaltaan kymmenkertainen verrattuna kaikkiin muihin tarkasteltujen viranomaisten keräämiin raporteihin yhteensä. Näin se on myös ensisijainen kohde paitsi hallinnollisen taakan pienentämiseksi, myös hankkeissa, joissa kerätty tieto on tarkoitus saada nopeammin ja parempilaatuisena käyttöön sekä jaettavaksi kaikkien osapuolten kesken. Hyvälaatuisen, ajantasaisen datan päälle on helpompi rakentaa uusia palveluita ja toimintamalleja.

1 Johdanto

Digitalisaatio muuttaa taloudellisen raportoinnin toimintakenttää jatkuvasti ja mahdollistaa raportoinnin automaation ja reaaliaikaisuuden. Raportoinnin toteuttaminen yksinkertaisesti ja kustannustehokkaasti pienentää raportoinnin kustannuksia niin raportointivelvollisille kuin raportoinnin vastaanottajille. Useissa maissa on käynnissä erilaisia raportoinnin standardointihankkeita, ja muutamissa maissa uusia standardeja on otettu jo käyttöön. Myös Suomessa raportoinnin standardointia on edistetty, mutta hankkeiden ja niiden tulosten laajamittainen hyödyntäminen on alussa.

Raportointivelvoitteiden määrän kasvu

Yrityksillä ja yhteisöillä on lukuisia raportointivelvoitteita, jotka liittyvät talouteen suoraan tai epäsuorasti. Yrityksiltä vaadittavan informaation määrän kasvaessa yritysten työmäärä kasvaa. Raportointivelvoitteiden määrän kasvu lisää todennäköisyyttä, että yrityksiltä pyydetään samoja tietoja useita kertoja eri käyttötarkoituksiin.

Raportoinnin päällekkäisyys

Päällekkäisen tietovirtojen vähentämiseksi täytyy ensin tunnistaa, mitä tietoa yritykset ja yhdistykset tulee tällä hetkellä raportoida eri tahoille. Päällekkäisyyden tunnistamista hankaloittaa se, että taloudellisten raportointivaatimusten laajuus ja esittämistapa vaihtelevat huomattavasti. Tämän vuoksi raportointivaatimusten päällekkäisyyden analysointi edellyttää vaatimusten kuvaamista riittävän yksityiskohtaisesti. Vaatimusten kuvaaminen riittävän atomistisella tasolla ja raportointivaatimusten johdonmukainen jaottelu ovat tärkeässä asemassa kokonais kuvan muodostamisessa yrityksiin kohdistuvista raportointivaatimuksista.

Työkuorman vähentäminen

Viranomaisten määrittämien raportointivaatimusten muoto on epäyhtenäinen samoin kuin yritysten raportointiin käyttämän lähdetiedon rakenne. KPMG:n kokemuksen mukaan 60–80 prosenttia raportointiin käytettävästä ajasta kuluu tiedon keräämiseen, validointiin ja konvertointiin. Taloudellisen raportoinnin nykytilanteen kartoittaminen avaa mahdollisuuden tunnistaa se potentiaali, joka standardoinnilla voitaisiin saavuttaa. Ideaalitalanteessa standardointi koskisi yrityksen soveltamia tietorakenteita ja viranomaisten raportointivaatimuksia. Tällöin standardoinnin hyödyt toteutuvat koko raportointiketjussa.

Toimintatapojen muuttaminen

Haasteena ovat olennaisia tarpeita palvelevien standardien ottaminen käyttöön sekä vaadittavat investoinnit käytäntöjen muuttamisessa ja teknologioissa. Teknologia on jo pitkään mahdollistanut raportoinnin automaation, mutta kehityshankkeiden läpivieminen vaatii laajaa konsensusta ja intressien yhteensovittamista. Sekä viranomaisten että yritysten tulee olla valmiita muuttamaan toimintatapojaan ja käyttämiään teknologioita merkittävästi, ennen kuin hyödyt voivat toteutua.

1.1 Selvityksen tavoite

Tämän selvityksen tavoite on tunnistaa ja kartoittaa yritysten talouteen liittyvä viranomaisraportointi. Esimerkkejä tällaisesta taloudellisesta raportoinnista ovat tilinpäätös- ja muiden tietojen toimittaminen Verohallintoon, toimittaminen toimialasta

riippumatta Patentti- ja rekisterihallitukseen sekä toimialasta ja tapauksesta riippuen raporttien toimittaminen ARA:aan, Aluehallintovirastoihin, Energiavirastoon, Finnveraan, Business Finlandiin, Opetus- ja kulttuuriministeriöön, Patentti- ja rekisterihallitukseen, Poliisihallitukseen, Trafiin, Tulliin, Työ- ja elinkeinoministeriöön Finanssivalvontaan sekä Viestintävirastoon. Eräs selvityksen tehtävistä on tunnistaa päällekkäinen raportointi, jossa samaa taloustietoa jaetaan useammalle viranomaiselle. Selvityksessä arvioidaan myös raportoinnin aiheuttamaa hallinnollista taakkaa.

Tämä selvitys toimii taustamateriaalina valtiovarainministeriön asettamalle virkamiestyöryhmälle, jonka tehtävänä on edistää automaattiseen taloushallintoon (Real Time Economy, RTE) siirtymistä Suomessa.

Näin ollen työn tavoitteena on:

- 1 muodostaa kokonaiskuva viranomaisten yrityksiltä vaatimasta taloudellisesta raportoinnista Suomessa,
- 2 antaa riittävä kuvaus kustakin raportointivelvoitteesta,
- 3 tunnistaa raportoinnin päällekkäisyyksiä,
- 4 arvioida raportoinnin yrityksille aiheuttamaa hallinnollista taakkaa ja
- 5 esittää suosituksia tämän hallinnollisen taakan keventämisestä.

1.2 Raportin rakenne

Raportin ensimmäinen luku sisältää johdannon aiheeseen ja kuvaa tehtävänannon.

Raportin toisessa luvussa määritellään raportissa käytettävä taloudellisen raportoinnin käsite ja esitetään raportin rajaukset.

Kolmas luku kuvaa raportin tuottamisessa käytetyn tutkimusmenetelmän.

Luvussa neljä esitetään selvityksen keskeiset havainnot.

Luku viisi sisältää suositukset toimenpiteiksi, joilla taloudellista raportointia voitaisiin kehittää.

2 Määritelmät ja rajaukset

2.1 Taloudellisen raportoinnin määritelmä

Taloudellisella raportoinnilla (business-to-government reporting, B2G) tarkoitetaan tässä selvityksessä yritysten taloudellista asemaa kuvaavaa, julkisen sektorin toimijoiden suoraan yrityksiltä ja yhteisöiltä tai toisiltaan keräämää raportointia. Raportointi tapahtuu säännöllisin väliajoin tai jonkun määritellyn tapahtuman yhteydessä. Taloudellisella raportoinnilla tarkoitetaan tässä selvityksessä kaikkia yrityksille ja yhteisöille kohdistuvia raportointivelvoitteita, joihin raportoija sisällyttää taloudellista informaatiota. Taloudellista informaatiota sisällytetään muun muassa tilinpäätösdokumentteihin, veroilmoituksiin, lupahakemuksiin ja tukihakemuksiin. Raportteihin yritykset kirjaavat tietoa esimerkiksi rahan liikkeistä, maksuvalmiudesta, liikevaihdosta, strategisista päätöksistä, tuonnista ja viennistä. Raportoinnin taustalla on usein lainsäädännöllinen velvoite, mutta raportointi voi olla myös vapaaehtoista (esim. Tilastokeskus) tai se voi olla osa raportointivelvollisen itse aloittamaa toimintaa (esim. tukiin ja avustuksiin liittyvä raportointi), jolloin sen muodon määrittelee raportointia vaativa organisaatio.

Tässä selvityksessä aihetta on lähestytty yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta, esim. hallinnollista taakkaa on arvioitu yritysten, mutta ei julkishallinnon toimijoiden kannalta. Taloudellinen raportointi sisältää tietoa yrityksen tai yhteisön taloudellisesta tilanteesta ja vallitsevista olosuhteista. Taloudellista tietoa käytetään muun muassa tilastojen keräämiseen, toiminnan rahoittamiseen, avustamiseen ja valvomiseen. Taloudellinen raportointi voi olla kaikkia yrityksiä tai yhteisöjä koskevaa, toimialakohtaista tai tarvepohjaista.

Taloudellisessa raportoinnissa yritys tai yhteisö tuo taloudellisen tiedon mahdollisen välittäjän kautta raportointiyökaluun, jossa tietoa ylläpidetään ja hallinnoidaan. Tietoa voidaan hallinnoida yrityksestä riippuen erilaisissa järjestelmissä, taulukkomuodossa tai muussa formaatissa. Tieto lähetetään erikseen niille viranomaisille, jotka tietoa vaativat.

Viranomaiset saattavat vaatia saman tiedon eri muodossa, mikä lisää yritysten työkuormaa. Esimerkiksi eri viranomaiset saattavat vaatia pääkirjasta löytyviä tietoja, mutta raportoinnin frekvenssi ja tiedon esittämistapa saattavat vaihdella.

Yrityksiltä viranomaistahoille liikkuvan tiedon lisäksi tietoa kulkee viranomaisten välillä. Verohallinto (jatkossa Vero) puolestaan lähettää tilinpäätöstietoja Patentti- ja rekisterihallitukseen (jatkossa PRH). Tilastokeskus vastaanottaa tietoja suoraan useilta eri viranomaisilta.

2.2 Rajaukset

Selvityksessä käsitellään ainoastaan taloudellista raportointia. Selvitys käsittelee yritysten ja yhteisöjen taloudellisen raportoinnin velvoitteita, ja mm. säätiöt ja yksityishenkilöt on jätetty tarkastelun ulkopuolella. Raportointi muille kuin Suomen viranomaisille on rajattu pois, joten esimerkiksi raportointia EU:n viranomaisille ei käsitellä. Hyvin usein myös kansallisen raportoinnin taustalla on EU-asetus.

Viranomaisten välinen tietojenvaihto on huomioitu selvityksessä, mutta sitä ei ole systemaattisesti tutkittu, sillä selvityksen painopiste on yritysten ja yhdistysten taloudellisessa raportoinnissa viranomaisille.

Kerätty data ei ole täydellistä. Saadut kerätyt tiedot riippuvat tarkastelun kohteeksi valituista viranomaisista sekä viranomaisen tiedonhallinnan tasosta. On mahdollista, että viranomaisilta ei ole saatu kattavia listauksia raportointivelvoitteista. Näin saattaa olla esimerkiksi tapauksissa, joissa velvoitteiden hallinnointi viranomaisorganisaation sisällä on hajallaan, eikä kaikkea organisaation keräämää tietoa ole tunnistettu.

Selvityksen hallinnolliseen taakkaan liittyvässä analyysissä ei ollut mahdollista noudattaa standard cost model (SCM) –menetelmää kaikessa laajuudessaan. Näin ollen tämän selvityksen hallinnollisen taakan laskelmia on tässä pidettävä suuntaa-antavina arvioina.

Taloudellinen raportointi voi olla lain vaatimaa (esim. verotus, tiettyjen toimialojen raportointi valvontaviranomaisille, vaiheet yrityksen elinkaareissa, tms.), vapaaehtoista (esim. raportointi tilastokeskukselle) tai sitä voidaan tehdä raportoinnin kohteen harkinnan mukaan liittyen taloudellisiin toimiin raportointivelvollisen kanssa (esim. raportointi liittyen lupiin, tukiin ja avustuksiin yhteydessä). Raportointia syntyy myös epäsuorasti viranomaisille muuta tarkoitusta varten toimitetuista tiedoista, jolloin tietoa jaetaan viranomaistodistuksina (esim. verovelkatodistus ja kaupparekisteriote). Vastaavantyyppistä tietoa keräävät ja jakavat muun taloudellisen viranomaisraportoinnin yhteydessä jaettavina todistuksina myös yksityisen sektorin toimijat (esim. luottoluokittajat, työeläkelaitokset). Näitä ei erityisesti luokiteltu tämän selvityksen painopisteen ollessa raportoinnin määrässä, hallinnollisessa taakassa sekä raportoinnin päällekkäisyydessä.

3 Selvityksen vaiheet ja tutkimusmenetelmät

Selvityksen toteutus jakautui viiteen vaiheeseen, jotka on esitetty kuvassa 1: 1) taustatutkimus kotimaisista ja kansainvälisistä selvityksistä sekä kerättävän tiedon määrittely, 2) tiedon kerääminen, 3) tiedon luokittelu myöhempää analyysia varten, 4) hallinnollisen taakan arviointi sekä 5) tulosten analyysi ja yhteenveto.

Kuva 1. Selvityksen toteutus vaiheittain.

3.1 Taustaselvitykset ja tiedon määrittely

Selvityksen alkuvaiheessa ja sen edetessä käytiin läpi joukko taloudelliseen raportointiin liittyviä selvityksiä. Nämä on esitelty liitteessä 1 lyhyen yhteenvedon kera.

Eräs ilmeinen menettely taloudellisen raportoinnin hallinnollisten kustannusten ja hallinnollisen taakan vähentämiseksi on automaatio. Sen laajamittaisen käytön edellytyksenä on standardointi. Taloudellisen raportoinnin standardeja on esitetty liitteessä 2. Kotimaisia ja ulkomaisia standardointihankkeita on esitelty liitteessä 3.

3.2 Tiedon kerääminen

Tavallisesti hallinnollisen taakan selvityksissä on keskitytty tiettyyn raportointivelvollisuuden osa-alueeseen, jonka puitteissa on haastateltu joukkoa eri segmentteihin jaettuja yrityksiä raportointivelvollisuuden täyttämistä. Selvitystä tehtäessä on ollut tiedossa tarkasteltava työvaihe tai lainsäädäntö ja selvityksen kohteena olevan populaation suuruus.

Tämän selvityksen tavoitteena oli muodostaa kattava kuva koko viranomaiskentän raportointiaktiiviteeteista, jolloin raportoinnin selvittäminen toimialojen yritysten kautta olisi ollut epäkäytännöllisen työlästä. Toimialoja on suuri määrä erilaisiin raportointivaatimuksiin. Vaarana tässä menettelyssä on ohittaa jokin merkittävä raportointivelvollisten ryhmä. Raportointivelvollisten yritysten ja yhteisöjen sijaan tässä

selvityksessä tiedusteltiin laajalta joukolta viranomaisilta, mitä raportteja nämä vaativat yrityksiltä.

Mahdollisesti tietoa vaativat viranomaiset tunnistettiin usealla eri tavalla. Väestörekisterikeskuksen tarjoama Katso-organisaatiotunnistus ja valtuushallinta on eri organisaatioita varten luotu tapa tunnistautua viranomaisten sähköisiin palveluihin. Koska suuri osa taloudellista raportointia tehdään web-pohjaisen asiointipalvelun kautta, sisällytettiin Katso-tunnuksen omaavat virastot kontaktointilistaan. Tätä listaa täydennettiin haastattelemalla yrityksiä, etujärjestöjä sekä asiantuntijoita.

Selvitystä varten kontaktoitiin taulukossa 1. esitetyt viranomaiset ja julkishallintoa edustavat organisaatiot, yhteensä 54 kpl. Näitä kutsutaan jatkossa yhteisesti viranomaisiksi. Osa viranomaisista ei kerännyt taloudellista tietoa, osassa ei viranomaisorganisaatiossa tunnistettu mahdollisesta keräämisestä vastaavaa tahoa tai ei muuten saatu yhteyttä. Tietoa taloudellisista raportointivelvoitteista saatiin 31 viranomaiselta.

Kontaktoitu organisaatio/viranomainen	Ei kerää tietoja	Tiedot saatu	Kontaktoitu organisaatio/viranomainen	Ei kerää tietoja	Tiedot saatu
ARA		1	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto		1
Eläketurvakeskus	1		Poliisihallitus		1
Energiavirasto		1	Patentti- ja rekisterihallitus PRH		1
Etelä-Suomen aluehallintovirasto		1	Puolustusministeriö	1	
Evira	1		Rahoitusvakausvirasto RVV		1
Evolta Oy		1	Sisäministeriö	1	
Finanssivalvonta		1	Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)		1
Finnfund - Teollisen yhteistyön rahasto Oy	1		Sosiaali- ja terveysministeriö	1	
Finnvera		1	Suomen Kuntaliitto		
Hankintayksiköt		1	Suomen metsäkeskus		1
Helsingin kaupunki	1		Suomen Pankki		1
Innovaatorahoituskeskus Business Finland		1	Suomen ympäristökeskus	1	
Itä-Suomen aluehallintovirasto		1	KEHA-keskus	1	
Jyväskylän kaupunki		1	Tilastokeskus		1
Kela		1	Trafi		1
Keva	1		Tulli		1
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	1		Työ- ja elinkeinoministeriö		1
Lapin aluehallintovirasto		1	Työttömyysvakuutusrahasto		
Liikenne- ja viestintäministeriö		1	Ulkoministeriö	1	
Liikennevirasto		1	Valtiokonttori	1	
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto		1	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	1	
Maa- ja metsätalousministeriö		1	Valtioneuvoston kanslia		1
Maanmittauslaitos	1		Valvira		1
MAVI maaseutuvirasto			Verohallinto		1
Oikeusministeriö	1		Viestintävirasto		1
Opetus- ja kulttuuriministeriö		1	VTT, Teknologian tutkimuskeskus Oy		
Opetushallitus			Ympäristöministeriö	1	

Yhteensä 18 31

Taulukko 1. Kontaktoidut viranomaiset ja muut julkishallintoa edustavat organisaatiot.

Viranomaisilta tieto kerättiin kasvokkain, puhelimitse tehdyillä haastatteluilla tai sähköpostitse. Informaatio kerättävästä tiedosta koottiin viranomaisen toimesta tai niiden avustuksella taulukkoon. Eräissä tapauksissa viraston kotisivuilla oli kattava esitys kerättävästä tiedosta lomaketasolle saakka, josta saatiin taulukkolistaus kerättävästä tiedosta jatkokäsittelyn pohjaksi. Kaikissa tapauksissa virasto pystyi tarkistamaan kerätyt taulukon tiedot. Hankintayksiköjä ja hankintoja koskevat tiedot saatiin selvityksestä

TEM 10/2010, jonka tiedot siirrettiin vastaamaan vuoden 2017 palkkakehitystä huomioiden vuoden 2016 hankintalain uudistus.

Tarkastelun kohteena olevilta viranomaisilta pyydettiin listausta taloudellisen raportoinnin velvoitteista, joita he kohdistavat yrityksille ja yhteisöille. Tiedot kerättiin raportin vastaanottajasta, raportointivelvollisesta, raportointivelvoitteen ajureista, raportin pääsisällöstä, raportin käyttötarkoituksesta, frekvenssistä sekä raportointikanavasta. Tiedot kerättiin myös raportointivelvollisten määristä ja raportoinnin tiheydestä ja raporttien kokonaismäärästä.

Tieto pyrittiin keräämään tietokenttäkohtaisesti, koska samalla lomakkeella, samassa istunnossa tai samalla tiedostonsiirrolla voidaan siirtää monenlaista tietoa hyvin erilaisista lähteistä. Eräissä tapauksissa havaittiin, että lomakkeen täyttäminen vaati useita eri lähteenä olevia tietoja. Tällöin lomakkeesta tehtiin useita rivejä, joihin kuhunkin merkittiin erillinen lähteenä oleva tieto.

Viranomaisten sisällä tunnistettiin raportoinnista vastaava henkilö tai henkilö, joka pystyy koordinoimaan raportoinnin keräystä viraston sisällä. Suurimpia virastoja lukuun ottamatta tiedon kerääminen ei yleensä ollut virastossa keskitettyä, vaan oli hajautunut eri viraston sisäisiin prosesseihin ja näitä hoitaville henkilöille. Yhteydenotot tehtiin puhelimitse tai sähköpostitse. Osassa virastoissa tehtiin haastattelu varsinaisen määrämuotoisen tiedonkeruun lisäksi, mikä palveli oheistiedon ja kehitysajatusten kanavana.

Yritys ja asiantuntijahaastattelut

Aiheen laajuuden vuoksi tutkimuksen pääpaino oli viranomaisilta saatavassa tiedossa. Yritysten kokemaa hallinnollista kustannusta tarkasteltiin pääasiassa aiemmin tehtyjen selvitysten kautta, jotka on esitelty liitteessä 1.

Näiden lisäksi käytiin läpi pieni otos yrityksiä ja yhteisöjä:

- Nimeämätön etujärjestö
- Nordea Funds Oy
- Pikkujätti
- Peab Oy
- KPMG Oy Ab

Haastatteluissa kerättiin tietoa, mille virastoille yleensä raportoidaan, miten tämä on organisoitu yrityksen sisällä ja mikä on raportoinnin aiheuttama kuorma.

Ulkopuolisista asiantuntijaorganisaatioista haastateltiin henkilöitä ja organisaatioita:

- XBRL Suomi
- Aalto-yliopisto
- KPMG:n asiantuntijoita seuraavilta alueilta
 - Taloushallinnon ja raportoinnin automaatio
 - Tilintarkastuksen automaatio
 - Finanssialan asiantuntija
 - Verotuksen asiantuntija

Selvityksessä mukana olleet organisaatiot ja henkilöt on listattu liitteessä 4.

3.3 Kerätyn tiedon luokittelu

Kerättävä tieto luokiteltiin usealla tavalla lähteenä olevan tietokokonaisuuden mukaan ja toisaalta sen mukaan, oliko kyseessä tiedon ensitoimitus vai päällekkäistoimitus.

Luokittelut tehtiin asiantuntijatyönä, jossa luokkien sisällöt hyvin tunteva asiantuntija luokitteli materiaalin raportin sisältökuvauksen perusteella. Luokittelu on pääsääntöisesti selvää, mutta on mahdollista, että raportoitavan tiedon puutteellisesta sisältökuvauksesta johtuen luokittelussa on virheitä.

Lähteenä oleva tietokokonaisuus

- **Kirjanpito**
 - Tilinpäätös
 - Tilintarkastuskertomus
 - Tilikohtaiset saldot
 - Pääkirjan transaktiot
 - Pääkirjan transaktiot + kustannuspaikkatieto
 - Osakirjanpito
 - Kustannuspaikkakohtainen tuloslaskelma ja tase
- **Muu taloustieto**
 - Budjetti
 - Osakeluettelo
 - Liiketoimintasuunnitelma
 - Muu taloustieto
- **Muu tieto**
 - Tosite/sopimusjäljennös/arkisto
 - Rekisteri/todistus
 - Rahoitusalan erityistieto
 - Muu ulkopuolinen tieto

Tällä luokittelulla on seuraavat tavoitteet:

- 1 Luokittelu helpottaa päällekkäisraportoinnin tunnistamista
- 2 Luokittelun avulla on mahdollista tehdä ohjeellisia keskimääräisiä käsittelyaikoja hallinnollisen taakan laskentaa varten.
- 3 Luokittelu mahdollistaa erilaisten hypoteettisten tilanteiden tutkimisen: esim. voidaan tutkia tilannetta, jossa tilinpäätöksiin liittyvän päällekkäisraportoinnin hallinnollinen taakka poistetaan. Samoin voidaan selvittää, millaisia vaikutuksia esim. pääkirjan tilikohtaisten saldojen jakamisella voisi olla.

Ensitoimitus ja päällekkäistoimitus

Lähteenä olevan tietokokonaisuuden luokkien sekä raportin sisällön kuvauksen perusteella tunnistettiin raportoitavan tiedon ensitoimitus ja päällekkäistoimitus, jotka merkittiin kuhunkin raportoitavaan tietoon.

- **Ensitoimitus** on tilanne, jossa raportoitava tieto toimitetaan viranomaiselle ensimmäistä kertaa. Jos dataa jaetaan muille viranomaisille, tyypillisesti tämä data toimii ensisijaisena perusdatana (master data). Esimerkkinä tästä on Verolle toimitettavat tilinpäätökset ja eri viranomaisten keräämät rekisterit.

- **Päällekkäistoimitus** on tilanne, jossa tieto toimitetaan viranomaiselle, vaikka se on jo aiemmin toimitettu toiselle viranomaiselle ja olisi periaatteessa saatavissa myös sitä kautta. Päällekkäistoimitusten tunnistaminen sekä niiden hallinnollisen taakan arviointi on eräs tämän selvityksen keskeisistä tavoitteista. Esimerkkinä tästä on Verolle toimitetun tilinpäätösdokumentaation tai viranomaisen hallussa olevan rekisteriotteen tai todistuksen vaatiminen raportointivelvolliselta. Aineistojen luovuttamiseen ja salassapitoon liittyvät lait ja käytännöt saattavat vaikuttaa ja joskus jopa estää tietojen vapaan liikkumisen viranomaisten välillä. On huomattava, että usean viranomaisen samantyyppisen tiedon vaatiminen ei välttämättä ole päällekkäistoimitusta. Tilinpäätös toimitetaan kerran tilikaudessa, mutta viranomaisen saattaa vaatia sitä neljästi vuodessa, jolloin kyse ei ole päällekkäistoimituksesta. Samoin viranomaisen saattaa vaatia hieman eri asioita tai eri taksonomialla kuin näennäisesti sama, toiselle viranomaiselle toimitettu raportti. Usein samantyyppisellä sisällöllä olevia raportteja toimitetaan sekä EU- viranomaisille että kotimaisille viranomaisille.

Tällä luokittelulla oli seuraavat tavoitteet

- 1 Luokittelu helpotti hallinnollisen taakan arviointia. Jos tieto, esim. tilinpäätös, oli jo kertaalleen toimitettu viranomaiselle (ensitoimitus), sen uudelleen toimittaminen (päällekkäistoimitus) on olennaisesti ensitoimitusta kevyempi aktiviteetti.
- 2 Tämän selvityksen eräänä tavoitteena oli arvioida päällekkäistoimituksesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Tämä on mahdollista vain, jos päällekkäistoimitus pystytään eristämään ensitoimituksista.

3.4 Hallinnollisen taakan arviointi

3.4.1 Hallinnollinen taakka ja sen arviointi

Hallinnollisen taakan (administrative burden, AB) määrää yrityksissä on selvitetty useissa Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) sekä muiden viranomaisten ja tutkimuslaitosten teettämässä selvityksissä. Tehtyjen selvitysten perusteella hallinnollista taakkaa on myös pyritty vähentämään.

Hallinnollisia kustannuksia aiheutuu yritykselle tai yhteisölle, kun se lain velvoittamana tuottaa ja toimittaa tietoa toiminnastaan viranomaisille tai kolmansille osapuolille. Osa tehdystä työstä ja tuotetusta tiedosta hyödynnetään kuitenkin myös yrityksen omiin liiketoiminnan tarpeisiin (ns. Business-as-Usual –kustannukset, BAU). Osa taloudellisesta raportoinnista ei tapahdu lainsäädännön velvoittamana, vaan raportoinnin kohteen itsensä aloitteesta esim. tukiin ja avustuksiin liittyen. Hallinnollisten kustannusten määrittelyn tulkittiin tässä selvityksessä kattavan myös nämä tapaukset.

Hallinnollinen taakka Hallinnollinen taakka on se osa organisaatioiden hallinnollisista kustannuksista, joka liittyy lain määräämiin tiedonantovelvoitteisiin eikä organisaation oman toiminnan tarpeisiin.

Standard Cost Model (SCM) on yleisin EU:n (Capgemini, Deloitte, Rambol, 2008), OECD:n (OECD) ja Suomen viranomaisten käyttämä hallinnollisten kustannusten ja hallinnollisen taakan laskentamalli. Suomessa sen käyttäjiä ovat mm. Verohallinto (VM, 2010), TEM (TEM, 8/2010), KTM (KTM, 14/2007), Tilastokeskus (Tilastokeskus, 2011),

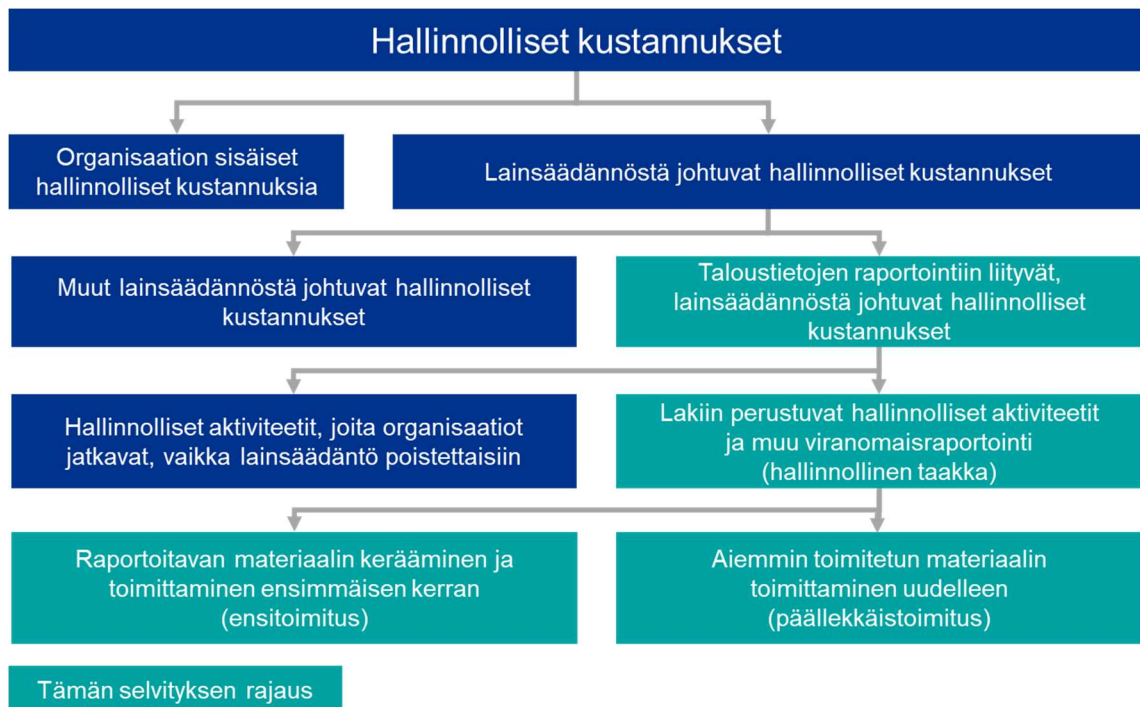
Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV, 2018), SYKE (SYKE, 2010), Evira (Evira, 2010) sekä Mavi (Mavi, 2010).

Tutkimusmenetelmä perustuu yrityshaastatteluihin, joiden avulla arvioidaan lainsäädännöstä aiheutuvien velvoitteiden täyttämiseen käytettyä aikaa ja muita kustannuksia. Esimerkiksi yrityksille aiheutuu lainsäädännöstä suoria kustannuksia, kuten lakisääteisten velvoitteiden toteuttamisesta aiheutuvia aineellisia kustannuksia (esimerkiksi henkilöstön riittävä koulutus ja IT-järjestelmiin investointi), sekä lainsäädännöstä aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia (käytetty työaika). SCM-menetelmällä voidaan mitata sekä voimassa olevan että uudistettavan lainsäädännön aikaansaamia hallinnollisia kustannuksia. SCM-menetelmän periaatteet on esitetty kuvassa 2. Hallinnollisen toimen kustannukset saadaan kertomalla yksittäisen hallinnollisen toimen kustannukset näiden toimien määrällä. Hallinnollisen toimen kustannus koostuu taas aikaan perustuvasta palkasta kerrottuna ajalla sekä lisätynä hankinnoilla ja muilla kustannuksilla. Hallinnollisten toimien määrä taas saadaan kertomalla raportoivien organisaatioiden määrä raportointitiheydellä.

Kuva 2. Hallinnollisten kustannusten laskentaperiaatteet SCM-menetelmällä.

Hallinnollisten kustannusten jakautuminen eri osa-alueisiin on esitetty kuvassa 3.

Kuva 3. Lakisääteisestä raportoinnista vain osa on hallinnollista taakkaa. Tässä tutkimuksessa erityisenä kiinnostuksen kohteena on päällekkäinen raportointi.

Päällekkäisraportoinnin arviointi

Raportoinnin kustannukset koostuvat suuresta määrästä eri osatekijöitä. Raportointivelvoitteisiin liittyen yritykset joutuvat toteuttamaan erilaisia hallinnollisia toimia, joita ovat esim. raportointivelvoitteisiin perehdyttäminen, tarvittavan tiedon hakeminen, uuden tiedon tuottaminen, lomakkeiden täyttäminen, web-sovellusten käyttö, tiedon lähettäminen eri tavoin, jne.

Päällekkäisessä raportoinnissa tyypillisesti tehdään vain yksi työvaihe, joka on kertaalleen toimitetun (ensitoimitus), valmiin raportoitavan materiaalin lähettäminen uudelleen (päällekkäistoimitus). Jos raportti joudutaan koostamaan olevasta materiaalista, esim. kirjanpitojärjestelmässä, sen tuottamiseen ja lähettämiseen kuluu enemmän aikaa. Päällekkäistoimituksia arvioitaessa on huomioitava, että vahvistetun vuosittaisen tilinpäätöksen toimittaminen uudestaan on päällekkäistoimitus, mutta kirjanpitojärjestelmästä otetun ajantasaisen tiedon kuukausittainen toimittaminen ei ole päällekkäistoimitus, jollei samaa tietoa toimiteta myös toiseen virastoon.

Hallinnollisista kustannuksista on joukko kotimaisia tutkimuksia. Suurin, usein ainoa huomioitu erä hallinnollisissa kustannuksissa hallinnolliseen aktiviteettiin kulunut aika ja vastaavat palkkauskustannukset tältä ajalta.

TEM:n teettämän selvityksen (TEM, 10/2010) mukaan valmiin tilinpäätöksen rekisteröinti Verolla ja PRH:lla kestää 10–15 min yrityksen koosta riippuen ja pörssiyrityksissä 60 min. Tässä selvityksessä on käytetty haarukan ylärajalla olevaa aikaa (15 min), sillä

tässä selvityksessä ei ole otettu huomioon korjauksia, uudelleenlähettyksiä, alueeseen tutustumista tai asiaan liittyviä tiedusteluita.

Tilitoimistolta saadun asiantuntija-arvion mukaan kuukausiraportoinnin piirissä olevien yritysten valvontailmoituksen täyttäminen vie keskimäärin 17,5 minuuttia tilitoimistossa ja 18,75 minuuttia yrityksessä kerralta.¹ Tässä selvityksessä tästä tai vastaavasta aktiviteetista on käytetty arvoa 18 minuuttia.

3.4.2 Tutkimuksia hallinnollisesta taakasta Suomessa

Hallinnolliseen taakkaa liittyviä selvityksiä on tehty runsaasti erityisesti TEM:n toimesta vuonna 2010 ja sen lähivuosina. Taustalla on valtioneuvoston 12.3.2009 hyväksymä periaatepäätös toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009—2012. Tavoitteena on, että yritysten hallinnollista taakkaa vähennetään vuoden 2006 tasoon verrattuna 25 prosenttia vuoden 2012 aikana.

Nämä selvitykset on toteutettu standardikustannusmalliin (standard cost model, SCM) perustuvina yrityshaastattelututkimuksina tai kevyempinä yrityskyselyinä. SCM-menetelmää voidaan hyödyntää esim. lainsäädännön yritysvaikutusarvioinneissa sääntelytaakan ja hallinnollisten kustannusten arviointiin.

Useimmat tutkimukset on tehty vuoden 2010 molemmin puolin. Tulosten sovellettavuus tähän päivään riippuu populaation määrästä sekä säätelyn muutoksista. Suurimpaan osaan tutkimuksia oli käytetty vuoden 2007 tilastotietoja. Selvityksen kohteena olevien yritysten määrä on kasvanut 17 % vuodesta 2007 vuoteen 2016, mistä oli tätä kirjoitettaessa uusin käytettävissä oleva tilasto. Kotimaisia selvityksiä hallinnollisesta taakasta on listattu selvityksen liitteissä.

Jotta vertailtavuus säilyy eri tahojen tekemien tutkimusten välillä, on tärkeää, että niissä käytetään samoja menetelmiä sekä samaa lähtödataa ja populaatiota, joiden kaikkien tulee olla selkeästi kommunikoituja. Kuten edellä on todettu, SCM-menetelmä ei tuota tarkkoja tuloksia, mutta suuntaa-antavana tutkimusmenetelmänä se on hyvinkin käyttökelpoinen.

Taulukossa 2 on esitetty eräiden selvitysten tuloksia. Jos samaa aluetta koskevia selvityksiä on ollut tarjolla useampia, uusin versio on valittu taulukkoon. Veron alakohtana on alv-ilmoituksia koskevia tuloksia, jotka ovat tässä havainnollistamassa eri selvitysten tulosten hajontaa, eikä näitä lukuja ei ole erikseen huomioitu loppusummassa.

Taulukon 2 selvitykset ja joukko muita selvityksiä on esitelty lyhyen yhteenvedon kera liitteessä 1.

¹ KTM, 2007, [Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännön yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista](#), Julkaisuja 14/2007, s.51, 62

Painopisteala	Hallinnollinen taakka (M€/v)	Lähde
Työnantajana toimiminen	620	TEM, 15/2012
Verotus	440	TEM, 15/2012
Alv.-ilmoitukset	160	VM, 2010
Alv.-ilmoitukset	37	Deloitte, 2010
Alv.-ilmoitukset	202	KTM, 2007
Taloushallinnon raportointi	256	TEM, 15/2012
Ympäristöluvut	179	TEM, 15/2012
Elintarviketurvallisuus ja laatu	36	Evira, 2010
Julkiset hankinnat	16	TEM, 15/2012
Tulli - Intrastat-ilmoittaminen	9	Tilastokeskus, 2011
Tilastointi - yritystiedonkeruut	9	Tilastokeskus, 2018 luku vuodelta 2009
Maataloustuet	7	Mavi 2011
Yhteensä	1 572	milj. euroa/v

Taulukko 2. Selvityksiä eri alueiden hallinnollisesta taakasta.

3.4.3 Hallinnollisen taakan arvioinnin rajoituksia

SCM-menetelmän rajoituksia

Tässä esitetyt tutkimukset on tehty SCM-menetelmällä, jossa koon perusteella segmentteihin jaetun yrityksen on haastateltu ja arvioitu erikseen. Tutkittavat segmentit ovat olleet mikroyritys, pieni yritys, pieni (ulkoistanut) yritys, keskisuuri yritys, suuri yritys, konserni sekä pörssiyritys. Kustakin segmentistä on haastateltu n. 15–30 henkilöä/yritystä eri segmenteistä, joilta on kysytty eri vaiheisiin liittyviä käsittelyaikoja.

Menetelmässä otetaan huomioon periaatteessa ajan käytöstä syntyvien kulujen lisäksi myös investoinnit ja ulkoiset kulut, joista jälkimmäiset jäävät helposti huomiotta. Työvaiheen työmäärä saattaa olla automaation vuoksi romahtanut, mutta automaatioprojektin, lisenssien ja ylläpidon osuus jää usein allokoimatta ao. raportointiin osalle. Automatisoinnin ansiosta raportointiin käytetty aika romahtaa tai jopa poistuu, jolloin SCM-analyyseissä kulu näyttää pienenevän. Tosiasiassa tiedonantokohtaiset kulut saattavat jopa kasvaa automaatioprojektin vaatimien investointien ja työpanoksen seurauksena.

SCM:ssä käytetyillä haastattelumäärillä ei saada aikaan tilastollista merkittävyyttä. SCM ei ole tilastollisesti tarkka tutkimusmenetelmä, vaan eri tutkimusten tulokset voivat poiketa selvästi toisistaan riippuen haastatteluissa saaduista vastauksista. Menetelmän tarkoituksena on antaa suuntaa-antavia arvioita siitä, kuinka paljon tietyn lainsäädännön noudattaminen maksaa yrityksille vuosittain.

SCM tähtää selvittämään lainsäädännöstä johtuvaa hallinnosta taakkaa yritysten ja yhteisöjen raportoidessa viranomaisille. Tehdyissä selvityksissä hyvin harvoin otetaan kantaa siihen, mikä on viranomaisen hallinnollinen kustannus niiden kerätessä tietoja yrityksiltä, yhteisöiltä tai toisilta viranomaisilta. Ei ole myöskään tiedossa selvityksiä,

joissa arvioitaisiin hallinnollista taakkaa ja viranomaiseen itseensä kohdistuvaa hallinnollista kustannusta ja verrattaisiin tätä saavutettuun hyötyyn.

Kotimaisten SCM-tutkimusten rajoituksia

Populaatio: Populaation valinta (arvioitavat yritykset) on keskeinen parametri SCM-arvioinneissa. Arvonlisäveron hallinnollista taakkaa koskevien selvitysten erilaisten tulosten eräs selittävä tekijä on populaation valinta: selvityksestä riippuen populaatioksi on otettu tilitoimistojen asiakkaat (VM, 2010), Verohallinnolta saadut luvut (Deloitte, 2010) tai Tilastokeskukselta saadut luvut (KTM, 2007).

Selvityksessä ”Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Taloushallinnon raportointi” (TEM 8/2010) oli rajattu tutkittavasta populaatiosta pois 152 000 toiminimeä ja luonnollista henkilöä, mikä on lähes täsmälleen sama määrä kuin kaikki selvityksen kattamat yritykset yhteensä. Selvityksissä (VM 2010), (Deloitte 2010) ja (KTM 2010) käsiteltävää populaatiota ei ole eritelty, mutta se vaihtelee lukumäärältään välillä 320 000 – 520 000. Määristä päätellen populaatio sisältää myös toiminimet ja elinkeinon harjoittajat.

Yritysten määrien arvioinnissa on mahdollisesti käytetty Tilastokeskuksen tilastoja (TEM 8/2010), joissa ei ole eroteltu aktiivisia ja passiivisia yrityksiä eikä pöytälaatikkoyrityksiä. Näiden määrä vaikuttaa erityisesti mikroyritysten määrään. Toinen yritysten määrän lähde on ollut Taloushallintoliiton ilmoittama tilitoimistojen asiakasmäärä, josta on arvioitu kaikkien yritysten määrä (VM 2010). Verohallinto on toimittanut myös tietoja verovelvollisten määristä (Deloitte 2010, TEM 2010).

Muutokset ajan kuluessa: Vanhat tutkimukset eivät ole välttämättä sellaisenaan sovellettavissa tänä päivänä. Vuonna 2010 julkaistussa tutkimuksessa on tyypillisesti käytetty vuoden 2007 tilastotietoja ja vuoden 2009 lainsäädäntöä, jotka molemmat ovat muuttuneet vuoteen 2018 tultaessa. Yritysten lukumäärä on Tilastokeskuksen mukaan kasvanut 17 % vuodesta 2007 vuoteen 2016 ja toimistotyöntekijän palkka on kasvanut 5 % vuodesta 2009 vuoteen 2017. Pelkästään kaksi viimeksi mainittua kasvattaa hallinnollisen taakan määrää 22 % eli reilulla viidenneksellä.

Muita rajoituksia: Eri tutkimuksissa on tullut esiin joukko erilaisia muita virhelähteitä. Eräitä työvaiheita on tiettyjen segmenttien kohdalta jätetty ilmoittamatta ja arvioimatta. Inhimillisistä virheistä johtuen tehtävään kuluva ajassa minuutit ja tunnit sekä kuukaudet ja vuodet on sekoitettu keskenään. Lainsäädännön kattama populaation suuruus on myös tulkittu väärin eräissä tutkimuksissa.

Esimerkiksi alv-ilmoitusten hallinnolliseksi taakaksi on saatu eri tahojen tekemissä tutkimuksissa 160 miljoonaa euroa (VM, 2010), 37 miljoonaa euroa (TEM, 2010) ja 202 miljoonaa euroa (KTM, 2007).

Hallinnollista taakkaa koskevia selvityksiä on korjattu pariinkin otteeseen: (TEM 7/2010), (TEM 2011) ja (Deloitte, 2010).

Hallinnolliseen taakkaan vaikuttaa suuresti se, mitä lasketaan hallinnolliseksi kustannukseksi. Suurin selittävä tekijä eri arvonlisäverolainsäädännön aiheuttaman hallinnollista taakkaa koskevien selvitysten tulosten välillä on, että selvityksessä (Deloitte, 2010) ei ole huomioitu arvonlisäveron laskuttamista, mikä taas on mukana ainakin selvityksessä (KTM, 2007).

Tämän selvityksen rajoituksia

Tämä selvitys on ollut erittäin laaja kattaen suuren osan valtiolle tehtävästä taloudellista raportoinnista Suomessa. Tästä syystä eräissä vaiheissa on tukeuduttu aiempiin tutkimuksiin tai tehty oletuksia.

Raportointiaktiviteetteja ja niihin liittyviä työmääriä ei ole ollut mahdollista arvioida toimeksiannon rajoissa haastattelututkimuksella yrityssegmenttikohteisesti. Tiedonantoaktiviteettia on verrattu aiempien tutkimusten vastaavan monimutkaisuusasteen aktiviteettiin tai tehty muita oletuksia työmäärän suhteen.

Tiedot raportointivelvollisten yritysten määristä saatiin suurelta osin viranomaisilta, joille raportoidaan. Raportoivien yritysten määriä arvioitiin myös Tilastokeskuksen yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tilastojen perusteella. Jos tätä tietoa ei ole saatu, on raportoivien yritysten määränä käytetty Tilastokeskuksen tietoja tai se on saatu asiantuntija-arviona.

Tämä selvitys on rajattu koskemaan taloudellista raportointia. Kaikista raportoinnista vain osa on taloudellista raportointia. Muita tiedonantoja liittyen muuhun kuin talousraportointiin ei ole tässä selvityksessä otettu huomioon. Useat viranomaiset vaativat sekä taloudellista että muun tyyppistä raportointia.

Selvitys ei kata koko Suomen viranomaiskenttää, esimerkiksi kuntatoimijoita ei ole tässä käsitelty lainkaan. Osa tunnistetuista viranomaisista ei vastannut yhteydenottopyyntöihin. Yhteyshenkilö(t) viranomaisessa ei ole välttämättä tunnistanut kaikkia raportointivelvoitteita, joten tästä syystä niitä ei myöskään ole ilmoitettu kyselyn tai haastattelun yhteydessä.

Tässä selvityksessä ei ole otettu huomioon lähetettyjen tietojen korjausta tai tarkennuspyyntöihin vastaamista. Selvityksessä on pyritty tukeutumaan aiempiin raportteihin liittyen yrityksen raportoinnista aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan, mutta usein tässä on ollut pakko käyttää hyvinkin karkeita arvioita.

3.4.4 Hallinnollisen taakan arviointi tässä selvityksessä

Tämä selvitys kattaa yli 50 viranomaistahoa, joista suuri osa vaatii taloustietoihin liittyvää raportointia joko lainsäädännön nojalla tai muuta tarkoitusta varten, esimerkiksi tukihakemusten käsittelyyn. Viranomaiset vaihtavat jossain määrin tietoja keskenään, mutta edelleen toimitetaan samoja taloustietoja useaan kertaan eri viranomaisille. Tämän selvityksen eräänä tavoitteena on päällekkäisen talousraportoinnin tunnistaminen ja sen aiheuttaman hallinnollisten taakan arviointi. Selvitys antaa myös viranomaisraportoinnista laajan kuvan: mitä tietoa toimitetaan yleensä eri viranomaisille ja mikä tästä on yrityksille ja yhteisöille kohdistuvan hallinnollisen taakan määrä.

Kuvassa 5 on esitetty tämän selvityksen käsitteitä ja niiden suhteita toisiinsa. Kuhunkin aktiviteettiin liittyvät kustannukset on jaettu tässä selvityksessä kolmeen osaan: Taustatyöhön, tiedon poimintaan sekä tiedon toimitukseen.

Taustatyö käsittää paikalliset tiedonkäsittely- ja kirjanpitoaktiviteetit, kuten kirjaaminen, kokoaminen, täsmäytys, arkistointi, asiaan perehtyminen, selvittäminen, koostaminen, kirjoitustyö, auditoinnit jne. Tyypillisesti taustatyöhön liittyy pääosa hallinnollisista kustannuksista. Taustatyössä osa on liiketoiminnan tarpeista lähteviä aktiviteetteja (business as usual) ja osa vain lainsäädännön vaatimuksista tehtyä hallinnollista taakkaa.

Tiedon poiminta käsittää tiedon tai dokumentin haun ja poiminnan kirjanpitojärjestelmän tileiltä, tapahtumista tai tietovarastosta. Poimittavana voi olla yksi tietoa ja laajempi määrä yksittäisiä tietoja. Yhden tiedon osalta käytettiin vakioituja arvoja, useamman tiedon poiminnassa tilanteesta riippuen käytettiin vakioarvoa tai asiantuntija-arvioita. Yhdellä lomakkeella, raportissa tai istunnossa voitiin poimia yksi tai useampi tieto.

Tiedon toimitus käsittää lomakkeella, raportissa tai istunnossa olevan tiedon välittämisen viranomaiselle. Jos tietoa toimitettiin usealla eri tavalla, esim.

Sähköisessä asiointissa tämä tarkoittaa istunnon avaamista, tunnistautumista, tietojen viemistä järjestelmään sekä istunnon lopettamista. Sähköisten rajapintojen kautta tehtävässä tiedonsiirrossa käsityön osuus on olematon. Sähköiset rajapinnat yleistyvät aikaa myöten, mutta tällä hetkellä niiden osuus valtaosassa tiedon toimituksia on mitätön. Tässä selvityksessä oletetaan, että kaikki tieto on toimitettu sähköisen asiointipalvelun kautta, ellei muuta tietoja ole saatavilla. Suurimman raporttien vastaanottaja, Verohallinto on arvioinut, että yritysten toimittamista raporteista n. 50% tulee asiointipalvelun tai omaveron kautta, n. 50% tiedostona tai rajapintojen kautta rakenteisena ja 1-2 % paperiraporttina. Web-lomakkeen täyttäminen on kestää tyypillisesti 30 min. tai enemmän. Aineiston siirtoon tiedostona kuluu selvästi vähemmän aikaa ja suoran rajapinnan kautta henkilötyö jää pois toimituksen osalta. Laskelmissa päädyttiin käyttämään tiedon toimitukseen kuluvana aikana arvoa 20 min.

Raportointiaktiiviteetti jaettiin tässä selvityksessä hallinnollisen kustannuksen **osa-aktiiviteetteihin**, joiden työmäärä ja muut kustannukset arvioitiin aiempien selvitysten ja asiantuntija-arvioiden perusteella. Jos samassa raportissa, istunnossa tai lomakkeessa oli tietoja useammasta eri tietolähteestä, huomioitiin tiedon toimitus vain kertaalleen ja muista tiedoista arvioitiin ainoastaan tiedon kokoamiseen kulunut aika.

Aktiiviteetti	aika (min)	Kustannus (€)	Aktiiviteetin kuvaus
toimitus	20,0	8,10 €	Valmiin tiedon/dokumentin toimitus viranomaisen järjestelmään
täsmäytys	400,3	162,08 €	Tiedon täsmäytys eli oikeellisuuden varmistaminen (Kirjanpidon täsmäytys (TEM 8/2010))
kirjaus (suppea)	7,5	3,04 €	Kirjataan tiedotettava tieto kustannuspaikalle, arvona käytetty 5% mikroyrityksen kaikkien tapahtumien kirjaamiseen kuluva ajasta (TEM 8/2010)
kirjaus (laaja)	37,5	15,18 €	Kirjataan tiedotettava tieto kustannuspaikalle, arvona 25% mikroyrityksen kaikkien tapahtumien kirjaamiseen kuluva ajasta (TEM 8/2010)
tilisaldon poiminta	2,0	0,81 €	Valitaan tilistä ja kustannuspaikalta soveltuva tieto (Asiantuntija-arvio)
tilitapahtumien poiminta	10,0	4,05 €	Valitaan pienehkö joukko tilitapahtumia ja summataan ne (Asiantuntija-arvio)
dokumentin haku viranomaiselta	4,0	1,62 €	Dokumentin (todistus, rekisteriote) haku viranomaisen järjestelmästä (Mitattu aika)
lomakkeen perustietojen täyttö	4,0	1,62 €	Yrityksen perustietojen täyttäminen lomakkeelle (Asiantuntija-arvio)
lomakkeen tietojen täyttö	12,0	4,86 €	Keskimääräisen lomakkeen kaikkien tietojen täyttäminen (Asiantuntija-arvio)
dokumentin haku omasta arkistosta	2,0	0,81 €	Yrityksen perustietojen täyttäminen lomakkeelle (Asiantuntija-arvio)

Kuva 4. Työmäärien arvioinnissa raportointivelvoitteet jaettiin osatehtäviin, joille oli eri selvityksistä, asiantuntija-arvioista tai mittaamalla saatu ohjeelliset suoritusajat.

Hallinnollinen kustannus koostuu taustatyöstä, tiedon poiminnasta sekä toimituksesta. Selvityksessä laskettiin aktiiviteetin tai osa-aktiiviteetin suoritusajaksi, joka kerrottiin tyypillisen aktiiviteettia suorittavan henkilön (asiantuntija tai toimistohenkilö) palkkauskuluilla. Palkkauskulu saatiin lisäämällä bruttopalkkaan sivukuluisia 35 % sekä yleiskuluisia 25 %. Ao. tehtävän bruttopalkka saatiin Tilastokeskuksen tilastoista. Hallinnollisessa kustannuksessa ei ole tässä selvityksessä huomioitu palkkauskulujen lisäksi muita kuluja, jollei niitä ollut huomioitu mahdollisesti lähteenä käytetyssä aiemmassa selvityksessä.

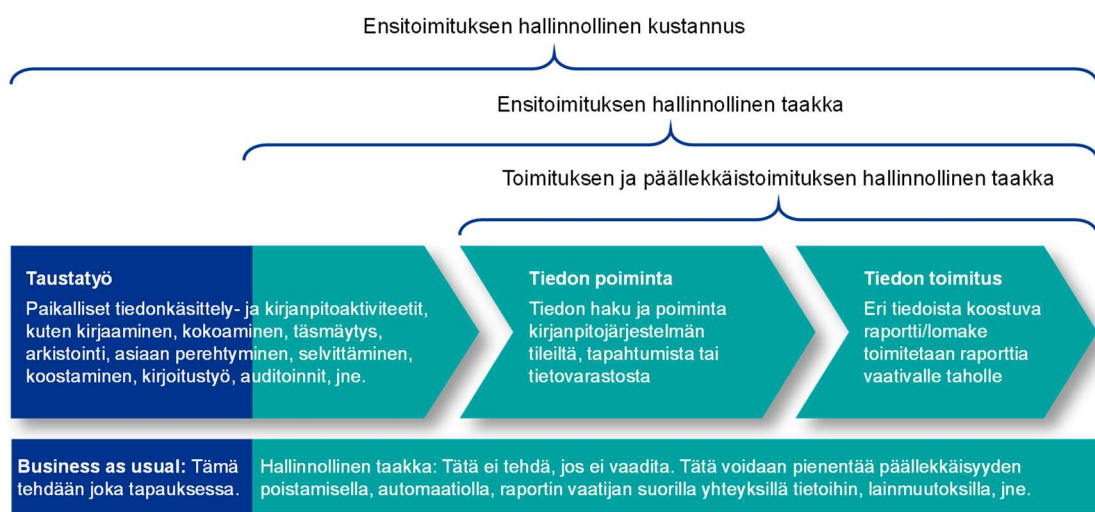
Hallinnollinen taakka tässä selvityksessä arvioitiin 50 prosentin osuudeksi taustatyöstä ja 100 prosentin osuudeksi tiedon poiminnasta ja toimituksesta. Jos aiemmissa selvityksissä oli tarjolla muu hallinnollisen taakan osuus hallinnollisista kustannuksista, käytettiin sitä.

Hallinnollinen taakka laskettiin kertomalla yhden raportoinnin työmäärä raporttien määrällä, joka oli ilmoitettu suoraan tai saatiin kertomalla raportojien määrästä raportointifrekvenssillä.

Kaikki kerätty raportoitava tieto luokiteltiin joko ensitoimitukseksi tai päällekkäistoimitukseksi.

Ensitoimitus oli tiedon ensimmäinen toimituskerta viranomaiselle. Ensitoimituksessa laskettiin mukaan taustatyö, tiedon poiminta sekä tiedon toimitus. Jos aiemmista selvityksistä oli käytävissä luotettavia muita lukuja, näitä käytettiin laskelmissa. Erityisesti on mainittava, että kaikki Verolle toimitettava tieto katsottiin ensitoimitukseksi.

Päällekkäistoimitus oli kyseessä, jos data olisi saatu suoraan, koostamalla tai laskemalla jostain toisesta, jo saman raportointivelvollisen jo viranomaiselle toimittamasta tiedosta. Päällekkäistoimituksessa tehdään ainoastaan raportoitavan tiedon poiminta ja tiedon toimitus. Koko päällekkäisraportointitapahtuman laskettiin olevan hallinnollista taakkaa.

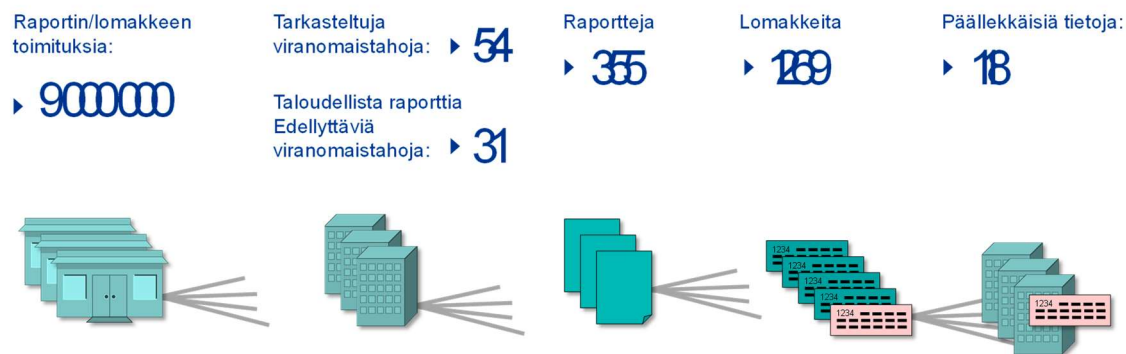
Kuva 5. Tässä selvityksessä käytettyjä käsitteitä.

4 Analyysi

4.1 Viranomaisilta saadut tiedot

Yhteyttä otettiin 54 viranomaiseen, joista 31:ltä saatiin tietoa raportoinnista. Lisäksi tietoja saatiin myös julkisista lähteistä (kts. kuva 6). Viranomaisten vaatimissa raporteissa oli kussakin yksi tai useampi tietokokonaisuus.

Tiedot luokiteltiin lähteenä olevan tietokokonaisuuden (esim. tilinpäätösdokumentaatio, pääkirjan tilien saldot, pääkirjan transaktiot, rekisteriote/todistus, muu taloustieto jne.) mukaan. Samoin kuhunkin tietoon merkittiin, onko tieto ns. ensitoimitus vai päällekkäistoimitus, eli onko tieto olemassa jo jossain toisessa viranomaislähteessä. Raporttien frekvenssit selvitettiin ja arvioitiin taustatyöhön, tiedon poimintaan ja tiedon toimitukseen toimittamiseen vaadittava työmäärä. Tämän perusteella arvioitiin raportointiin liittyvä hallinnollinen taakka sekä ensiraportoinnin että päällekkäisraportoinnin osalta.

Kuva 6. Tietoa kerätystä datasta.

4.2 Mitä raportoitiin

Raportoitavia tietokokonaisuuksia kutsutaan tässä raporteiksi tai tiedonkeruiksi. Raportin ominaisuus on, että se toimitetaan yhdellä kerralla, eli esim. yhdessä web-istunnossa, yhdellä tietoliikenneyhteydellä tai yhdessä postitoimituksessa. Kukin raportti voi koostua useasta lomakkeesta, joka voi olla web-sivu tai paperilomake. Kukin lomake sisältää yhden tai useammasta raportoitavan tiedon. Esimerkki raportista on veroilmoitus, joka sisältää erityyppisiä lomakkeita eri tarkoituksiin.

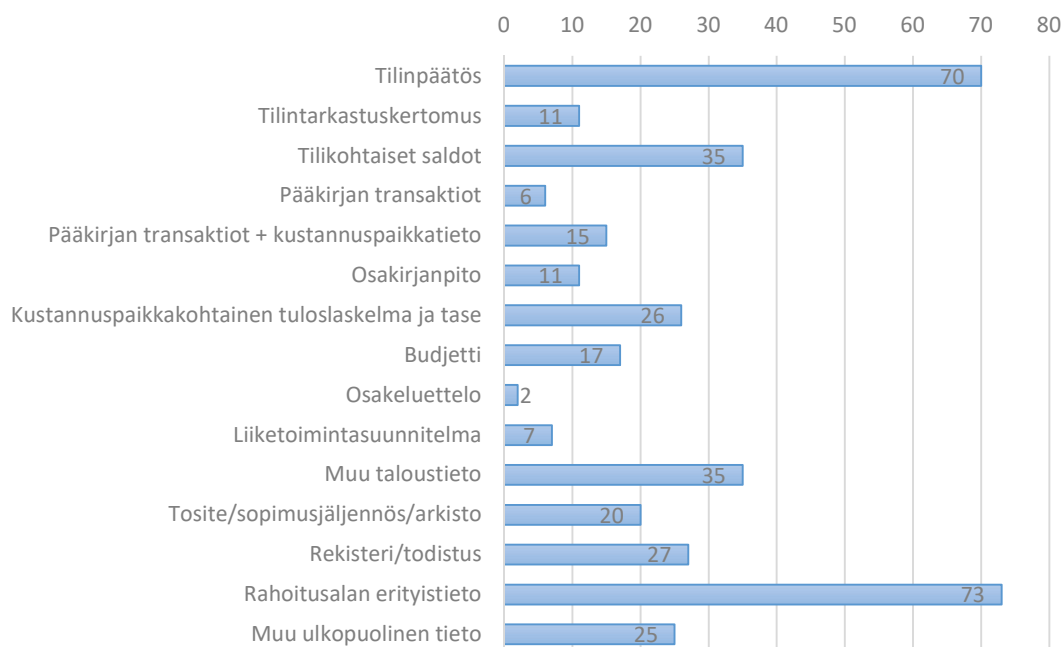
Samantyyppistä tai samasta lähteestä olevaa tietoa saatettiin pyytää samalla lomakkeella useasti. Esim. konsernin ja tytäryhtiön tiedot saatettiin pyytää samalla lomakkeella tai tiedot vastaavat tiedot pyydettiin useammalta vuodelta tai tilinpäätöksen osakokonaisuudet saatettiin pyytää erikseen.

Vero kerää raporteja n. 20 kertaa sen, mitä kaikki muut yhteensä. Jotta muiden raportointia vaativien tahojen tiedot tulisivat esille, Vero on poistettu seuraavista tilastoista ja se käsitellään erikseen. Verolle toimitettu tieto katsottiin aina ensitoimitukseksi. Jos tätä samaa tietoa vaadittiin toiselle taholle toimitettavaksi, tämä katsottiin päällekkäistoimitukseksi. Tässä mielessä Verolle toimitettu tieto katsottiin

olevan master dataa viranomaisten käyttämissä tiedossa. Verohallinnolle toimitettujen raporttien tietolähteenä oli kirjanpidon tilikohtaiset saldot tai itse tilinpäätös.

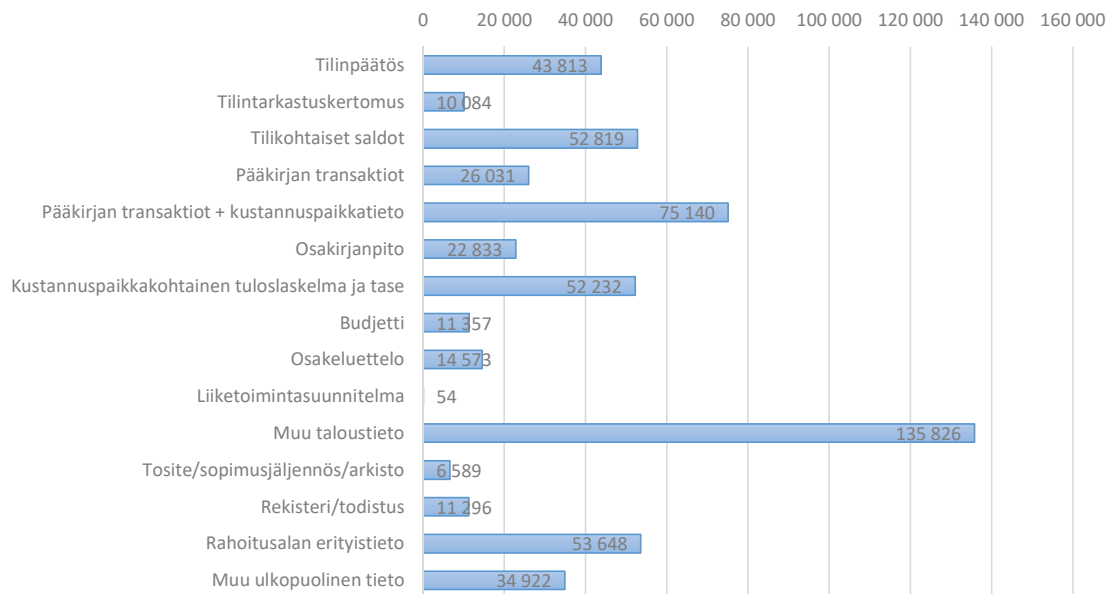
Raportoitava tieto oli jaettu luokkiin tiedon lähteenä olevan tietokokonaisuuden perusteella. Luokittelun tehtävänä oli helpottaa vastauksen löytämistä kysymykseen, mitä merkitsisi, jos ao. lähteenä oleva taloudellisen tiedon luokka (esim. tilinpäätösdokumentaatio, kirjanpidon tilikohtaiset saldot tai pääkirjan transaktiot) olisi suoraan viranomaisten käytössä.

Kuvassa 7 on esitetty yritysten raportointivelvoitteet luokittain, sen mukaan kuinka monta kertaa se esiintyy tutkittavissa raporteissa. Luokka ”Jokin tilinpäätösdokumenteista” tarkoittaa sitä, että raportoitiin jotain tilinpäätösdokumenteista (tuloslaskelma ja tase, rahoituslaskelma, tilinpäätöksen liitetiedot, toimintakertomus). Taulukossa on esitetty summa ao. luokkien esiintymisten summasta.

Kuva 7. Kuinka monessa raportissa kutakin tietoluokkaa kysytään. Vero ei ole tuloksessa mukana.

Tiedon hallinnolliseen taakkaan vaikuttaa se, kuinka usein raportti joudutaan kokoamaan yrityksessä eri lähteistä ennen toimittamista raporttia vaativalle taholle. Kuvassa 8 on esitetty toimitettujen tietojen määrä luokittain. On huomioitava, että samassa raportissa voi olla useita raportoitavia tietoja.

Kuva 8. Kerättyjen ja toimitettujen tietojen määrä raporteissa tietoluokittain. Vero ei ole tuloksessa mukana.

4.3 Hallinnollinen taakka

Tämän selvityksen tavoitteena oli saada kattava kuva taloudellisen raportoinnin kentästä Suomessa. Kuva ei ole kuitenkaan täydellinen tai tarkka, vaan lähinnä suuntaa-antava.

Hallinnollisen taakan luokittelu

Hallinnollisen taakan jakautuminen eri tietoluokkiin on esitetty kuvassa 9. Periaatteessa suurimman taakan aiheuttaa luokka ”muu taloustieto”. Tämä koostuu pääasiassa lähes 17 miljoonan euron suuruisesta julkisten hankintojen hallinnollisesta taakasta.

Rahoitusalan erityistieto liittyy Finanssivalvonnan ja Suomen Pankin raportointivaatimuksiin.

Suurimpia taakkaeriä ovat muu ulkopuolinen tieto, joka on hyvin sekalaista ei-taloudellista tietoa eri lähteistä. Budjetoinnista pääosa liittyy Business Finlandin hanketukiin. Sen sijaan kirjanpidosta saatavia eriä on tässä laskelmassa n. 2,4 miljoonaa euroa. Tämä kuvaa sitä suuruusluokkaa, joka voitaisiin säästää jakamalla tilinpäätökset ja kirjapitotieto viranomaisten kesken.

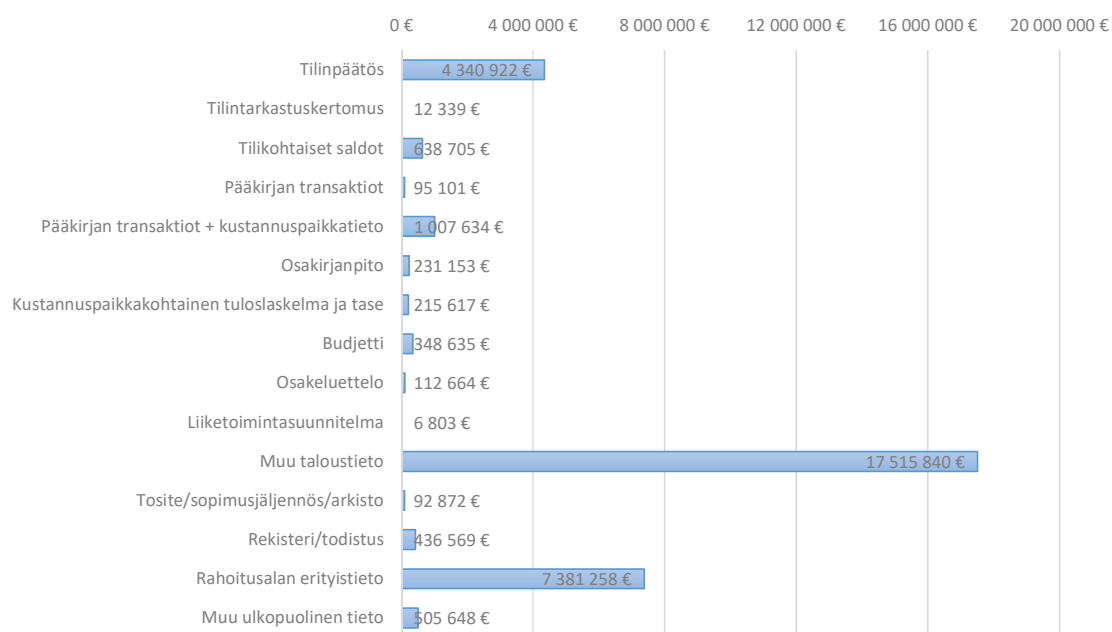
Päällekkäisraportointi

Päällekkäisraportoinnin hallinnollinen taakka on esitetty kuvassa 10. Päällekkäisraportointi on keskittynyt kahden alueen ympärille: Suurin osa säästöistä on joko tilinpäätösdokumenteissa tai rekistereiden ja todistusten hankkimisessa. Tilinpäätösdokumenttien jakamisesta johtuva säästö olisi suuruusluokaltaan 500 000 euroa. Rekisteriotteiden ja viranomaistodistusten jakamisesta tulisi säästöä suunnilleen 300 000 euroa.

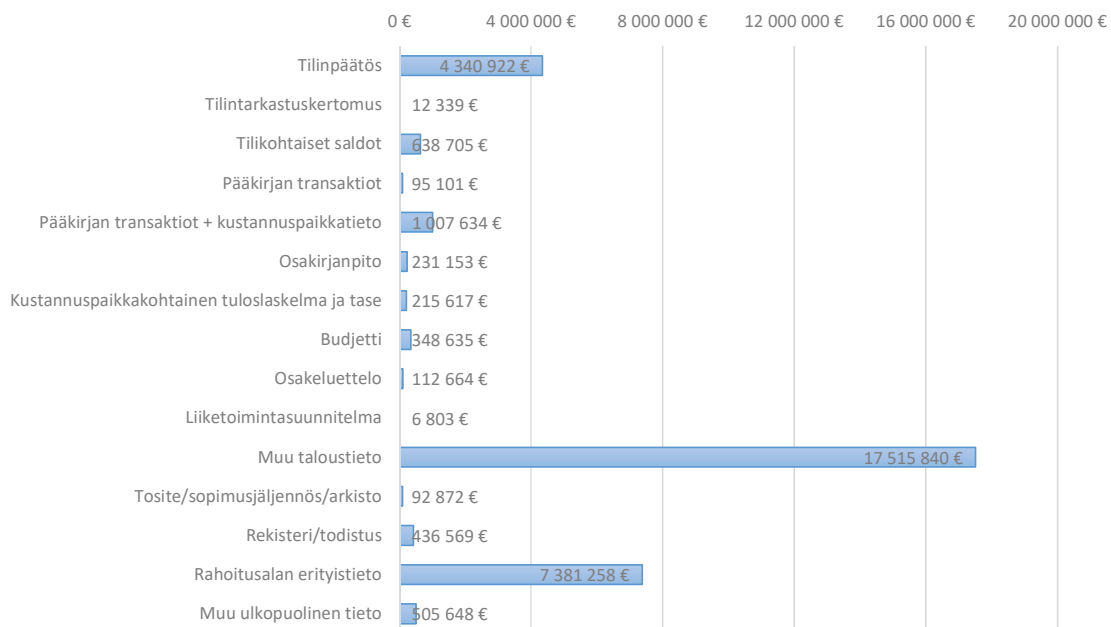
Nykykäytännön mukaan noin 95 % tilinpäätöksistä siirretään suoraan Verolta PRH:lle. Osakeyhtiö ja osuuskunta voi lähettää tilinpäätöksensä myös suoraan PRH:lle rekisteröitäväksi. Näin on toimittava niissä tilanteissa, joissa yritys ei tee tuloveroilmoitusta tai se ei sisällä PRH:lle toimitettavaa tilinpäätösosiota. Osa tilinpäätöksistä ei voida siirtää suoraan PRH:lle, jos ne eivät ole vaadittavassa muodossa. Tämän vuoksi osa tilinpäätöksistä jää toimittamatta PRH:lle ilman, että yritys itse saa siitä tietoa. Tilinpäätöksen rekisteröimisen voi tarkistaa Virre-palvelussa.

Tulosten valossa vaikuttaa siltä, että suuret toimet päällekkäisraportoinnin aiheuttaman hallinnollisen taakan pienentämiseksi on jo tehty.

PRH:n automaattinen tilinpäätösten siirto Verolta saa aikaan suunnilleen kahden miljoonan euron helpotuksen yritysten hallinnolliseen taakkaan. Toinen merkittävä osa-alue päällekkäisraportoinnissa on viranomaistodistusten ja rekisteriotteiden toimittaminen. Nykyisen hankintalain mukaan hankintayksikkö voi pyytää viranomaistodistukset vain valitulta tarjoajalta, kun aiemmin tätä tehtiin automaattisesti kaikissa kilpailutukseen osallistuvissa tarjouspyynnöissä. Tämä käytännön muutos helpotti hallinnollista taakkaa yli kahden miljoonan euron edestä.

Kuva 9. Hallinnollinen taakka tietoluokittain. Vero on tässä huomiotta. Luvut ovat suuntaa-antavia.

Kuva 10. Päällekkäisraportoinnista johtuva hallinnollinen taakka tietoluokittain.

Taulukossa 3 on esitetty raportointivelvoitteista johtuvia hallinnollisia taakkoja viranomaiskohtaisesti. Alla on lyhyet selvitykset listan niistä tahoista, joiden hallinnollinen taakka ylittää 100 000 euroa. Tämän lisäksi on kommentoitu eräitä muita raportointia vaativia tahoja.

Raportoinnin vastaanottaja	Raportti- toimituksia (kpl/v)	Hallinnollinen taakka (€/v)	Päällekkäis- raportoinnin taakka (€/v)
Verohallinto	6 213 126	147 066 900	0
Tilastokeskus	119 348	1 588 244	142 973
Hankintayksiköt	87 078	17 192 576	401 070
Kela	50 071	727 366	0
Patentti- ja rekisterihallitus PRH	38 027	427 845	9 320
Fiva	35 140	9 123 186	1 149
Suomen Pankki	33 058	470 657	0
Valvira	23 390	295 120	0
Innovaatorahoituskeskus Business Finland	16 200	307 250	0
Finnvera	16 000	290 324	290 324
Evolta Oy	7 000	44 180	0
Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)	6 600	540 426	0
Suomen metsäkeskus	2 274	19 106	0
ARA	1 815	46 639	14 860
Opetus- ja kulttuuriministeriö	1 686	40 770	40 770
Energiavirasto	1 067	15 875	4 285
Valtioneuvoston kanslia	932	70 586	1 069
Rahoitusvakausvirasto RVV	525	75 306	0
Viestintävirasto	468	10 475	6 004
Poliisihallitus	400	10 328	6 426
Tulli	390	6 529	5 095
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	234	100 626	3 734
Trafi	81	3 999	1 542
Liikenne- ja viestintäministeriö	51	7 248	351
Liikennevirasto	44	13 610	0
Itä-Suomen aluehallintovirasto	21	277	177
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	10	126	126
Maa- ja metsätalousministeriö	1	82	0
Lapin aluehallintovirasto	0	0	0
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	0	0	0
Työ- ja elinkeinoministeriö	0	0	0
Yhteensä	6 655 037	178 495 656	929 276

Taulukko 3. Selvityksessä arvioituja toimitettujen raporttien määrää, hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollisia taakkoja. Veron toimituksista kaikkien on katsottu olevan ensitoimituksia. Verosta on myös laskettu vain tiedon poiminta ja toimitus, mutta ei taustatyötä.

4.4 Verohallinnon rooli taloustiedon tietovirroissa ja hallinnollisessa taakassa

Verohallinto on taloudellisen raportoinnin jättiläinen, mistä syystä se on käsitelty tässä oman otsikkonsa alla. Se yksinään kattaa runsaat 90 % kaikista tässä tunnistetuista raporttitoimituksista. Olettaen, että osa raporteista on tunnistamatta, voidaan arvioida Veron raporttien määrän olevan suuruusluokaltaan runsaasti yli kymmenkertainen kuin kaikki muut viranomaistahojen vaativat raportit yhteensä. Tästä syystä Verohallinnon rooli käsitellään tässä omissa luvussaan. Monet luvussa esitetty asiat ja periaatteet ovat sellaisenaan sovellettavissa myös muuhun talousraportointiin.

Yrityksen taloudellisen tiedon tietovirrat ja Verohallinto

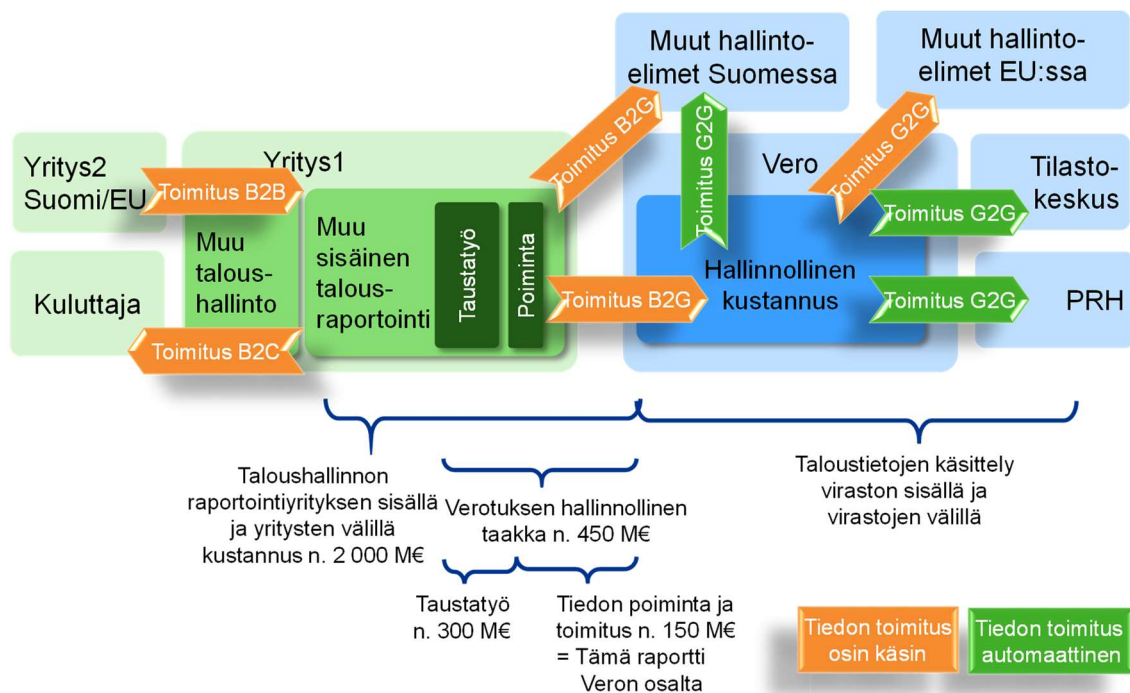
Tässä raportin hallinnollisen taakan analysointi on vain osa taloustietovirtoja yritysten sekä kuluttajien (B2C, business-to-consumer), toisten yritysten (B2B, business-to-business) sekä virastojen välillä (B2G, business-to-government). Periaatekuva taloustietovirroista on esitetty kuvassa 11.

Tässä selvityksessä käsitelty hallinnollinen taakka liittyy nimenomaan B2G-rajapintaan, jossa raportti koostetaan kirjanpitojärjestelmästä ja toimitetaan verottajalla. Viranomaisvaatimusten aiheuttama hallinnollinen taakka ulottuu yleensä tätä laajemmalle, esim. ennen alv. raportin toimittamista on tehty runsaasti taustatyötä liittyen esim. alv:n laskuttamiseen yrityksiltä ja kuluttajilta. Tyypilliset hallinnollisen taakan selvitysmenetelmät keskittyvät viranomaisvaatimuksen tarvitsemaan taustatyöhön, tiedon koostamiseen raporttia varten sekä itse raportin toimittamiseen. Kuten kuvasta 11 selviää, yrityksen sisäisten prosessien aiheuttamat kustannukset sekä hallinnolliset kustannukset viranomaisten sisällä ja välillä jäävät huomiotta hallinnollisen taakan laskelmisa..

Kuvassa 11 vihreät nuolikuviot tarkoittavat osapuolten välillä täysin automattisesti toimitettuja tietovirtoja ja ruskehtavat nuolikuviot tietovirtoja, joihin liittyy usein käsityövaihe. Esim. Yritys2 haluaa lähettää laskun Yritys1:lle. Yritys2:n kirjanpitojärjestelmässä rakenteisessa muodossa ollut taloustieto tulostetaan paperilaskuna tai pdf-muodossa, jolloin siirrettävän tiedon rakenne ja merkitykset häviävät ja ne on rekonstruoitava toisessa päässä tavallisesti käsityönä. Sähköisenä rakenteisena verkkolaskuna toimitettuna tietoa ei häviä ja lasku on sellaisenaan käytettävissä vastaanottajan tietojärjestelmissä ilman käsityövaihetta. Sähköisenä rakenteisessa muodossa siirrettävästä tiedosta suurimman hyödyn saa vastaanottaja, joka välttää käsin tehtävältä tiedon rekonstruoinnilta.

Taloustiedon toimittaminen osapuolten välillä rakenteisella esitystavalla on edellytys talousjärjestelmien automaatiolle. Rakenteisen esitystavan standardointi on taas edellytys automaation yleistymiselle.

Yrityksessä toimitettavan taloustiedon esitystavan standardointi helpottaa eri järjestelmien integrointia sekä järjestelmätoimittajan vaihtoa. Suomessa standardointi (esim. verkkolasku, eKuitti) helpottaa tiedon vastaanottajan osaa erityisesti useita osapuolia käsittävässä ympäristössä. EU:ssa ja OECD-maissa toimivilla yrityksiltä maakohtaisten sovitusten määrä pienenee. Kaikissa tapauksessa tiedon kulku nopeutuu. Taloustiedon esitystavan standardeista kerrotaan tarkemmin liitteessä 2 ja eri standardointihankkeista liitteessä 3.

Kuva 11. Yritysten taloudellisen tiedon käsittely ja Veron rooli siinä

Hallinnolliset taakan arviointia

Verohallinto pyytää tietoa 51 raportilla käsittäen 93 lomaketta. Raportin toimitustapahtumia Verolle on n. 6 200 000 kpl. Tietojen poiminnan ja toimittamisen hallinnolliseksi taakaksi ilman taustatyötä on arvioitu n. 15 milj. euroa.

Laskettaessa päällekkäisraportointia Veron katsotaan vastaanottaneen tilinpäätöksen liitetietoineen ensitoimituksena, ja niiden toimitukset muille viranomaisille katsotaan päällekkäistoimitukseksi.

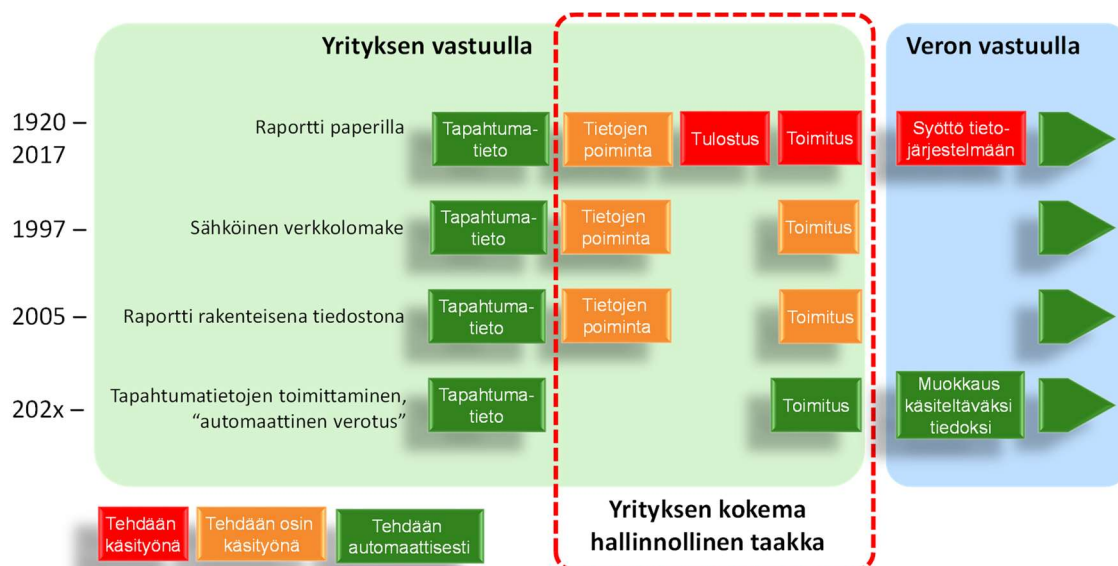
Selvityksessä TEM, 15/2012 verotuksen hallinnolliseksi taakaksi on esitetty 440 milj. euroa. Tässä selvityksessä on huomioitu verotuksen osalta lähinnä tietojen poiminta ja toimitus, mutta ei muuhun taloushallintoon, kuten kirjanpitoon liittyvää hallinnollista taakkaa. Suuri osa verotukseen liittyvistä kuluista on muualla kuin raporttien/lomakkeiden koostamisessa ja toimituksessa. Muun muassa seuraavia osia ei ole tässä huomioitu: Tilinpäätös ja konsernitilinpäätös (53 milj. euroa + milj. euroa, TEM 2010), kirjausten varmentaminen (61 milj. euroa) ja tilintarkastus (96 milj. euroa). Tässä selvityksessä on tutkittu kaikki Verohallinnon tiedonantolomakkeet tai vastaavat muut siirtotavat ja tehnyt niistä arvio. Toimitettujen talousraporttien määrä on selvästi suurempi kuin aiemmista tutkimuksissa. On mahdollista, että ottamalla huomioon verotuksen hallinnollista taakkaa arvioitaessa myös muut erät, kokonaistaakka kasvaa selvästi suuremmaksi kuin tähän saakka on arvioitu. Eri tutkimusten haasteena on, että ne eivät ole yhteismitallisia, ja niissä on mahdollisesti huomioitu eri asioita. Kuvassa 11 on esitetty yritysten taloudellisen tiedon tietovirtoja ja tiedon käsittelyä periaatetasolla ml. arviot hallinnollisen taakan suuruusluokista. Luvut on poimittu eri selvityksistä.

Verotuksen nykyisyys ja jatkonäkymiä

Veroilmoituksen historia kuvastaa yleensä talousraportoinnin kehitysvaiheita, joka on esitetty kuvassa 12. Kuvassa on oletettu, että raportointiin liittyvä taustatyö on tehty ja tarvittava tieto on tilitapahtumina kirjanpitojärjestelmässä. Tässä selvityksessä veroilmoituksella tarkoitetaan yritysten toimittamia veroilmoituksia.

Paperisena toimitettava veroilmoitus sisältää runsaasti käsityövaiheita sekä lähettäjän että vastaanottajan puolella. Sähköinen verkkolomake poistaa osan käsityövaiheesta, mutta usein raportissa olevat tiedot on usein koostettava käsin ja toimitettaessa tiedot on syötettävä käsin sähköiselle lomakkeelle. Jos raportoitava data siirretään rakenteisessa muodossa, aikaa säästetään nopeampana toimituksena, mutta tiedon koostaminen säilyy samana. Jos verottajalla on pääsy standardimuodossa oleviin tapahtumatietoihin, voidaan tiedon koostaminen siirtää Verohallinnon vastuulle. Yritys tapahtumatiedon toimittamisesta, joka sekin tapahtuu automaattisesti.

Paperilla toimitettavista veroilmoituksista luovuttiin yritysverotuksessa v. 2017 erityistapauksia lukuun ottamatta, mutta ne ovat edelleen käytössä henkilöverotuksessa. v. 2017 n. 40 % n. 4,5 milj. verovelvollisesta jätti veroilmoituksen postitse paperilomakkeena. Jos lasketaan lomakkeen ja ohjeiden painatus ja lähetys kaikille verovelvollisille, joista 40 % palauttaa postitse ilmoituksen, jonka tiedot siirretään käsin tietojärjestelmiin, saadaan paperilomakkeen kustannukseksi luokkaa 10 milj. euroa. kansallisen palveluarkkitehtuuri-kärkihankkeen eräänä tavoitteena oli pääosin luopua paperipostista ja järjestää avustettu asiointi niille, jotka eivät voi käyttää sähköistä kanavaa. Vastaava on erittäin toivottava myös veroilmoituksissa. Täydellinen luopuminen paperisista veroilmoituksista henkilöverotuksessa vaatisi lainmuutoksen.

Kuva 12. Yritysten veroraportoinnin kehitysvaiheita paperiraporteista verotuksen automaatioon.

4.5 Muut virastot ja hallinnollisen taakan lähteet

Finanssivalvonta (Fiva): Finanssivalvonnalle raportoivat ovat rahoitus-, vakuutus-, ja pääomamarkkinoilla toimivia yhtiöitä. Ne toimittavat tietoa 58 kerättävässä raportissa, jotka ovat vuosittaisia, neljännesvuosittaisia tai kuukausittaisia. Näissä on käytössä yhteensä 820 lomaketta, eli enemmän kuin kaikissa muissa tämän selvityksen tunnistamissa raporteissa yhteensä. Raportteja on vuosittain n. 35 000. 90 % kaikesta Finanssivalvonnan tiedonkeruusta johtuu EU:n vaatimuksista.

Raportit ovat huomattavan työläitä ja vaativat tyypillisesti usean henkilötyöpäivän työpanoksen. Tässä selvityksessä hallinnollisen taakan laskelmissa on päädytty käyttämään viittä työpäivän keskimääräistä työpanosta raportti kohti. Tämä sisältää paitsi tiedon kokoamisen ja poiminnan myös tiedon tuottamiseen tarkoitettun tietojärjestelmän kehittämisen ja päivitykset. Finanssivalvonnan kerättävien raporttien määrittelyt vaihtuvat usein johtuen EU-säädösten muutoksista ja validointisääntöjen päivityksistä, mikä aiheuttaa lisätyötä järjestelmien kehittämiseksi, sekä vaatii perehtymistä. Hallinnollinen taakka kohdistuu hyvin eri tavalla eri valvottavien ryhmiin. Myös samalla ryhmällä taakka voi vaihdella runsaasti riippuen automaation asteesta ja raportoivan yksikön koosta.

Kansainvälisten hedge-rahastojen raportointivelvollisuuksia kuvaava tutkimus (KPMG 2013) tukee tätä näkemystä. Sen mukaan raportointi on hyvin raskasta ja poikkeaa hallinnollisilta kustannuksiltaan erittäin paljon yrityksestä riippuen. Esim. näiden vaihtoehtorahastonhoitajien on raportoitava Fivalle kuusi eri tiedonkeruuta, jotka sisältävät yhteensä 86 lomaketta.

Lisäksi listayhtiöiden (n. 140 kpl) tilinpäätökset raportoidaan Helsingin Pörssiin (tiedotevarasto, Nasdaq), osana lakisääteistä listayhtiöiden tiedonantovelvollisuutta. Helsingin Pörssin rooli tiedotevarastona tulee jatkumaan, kun listayhtiöt siirtyvät XBRL-raportointiin nykyisten PDF-muotoisten tilinpäätösten sijasta. Listayhtiöiden tilinpäätösraportointi on päällekkäistä PRH:lle toimitettavien tilinpäätösten osalta koskien listayhtiöiden tilinpäätöksiä.

Julkiset hankinnat: Hankintojen hallinnollista taakkaa arvioitaessa on otettu huomioon selvityksen TEM, 2010 tulokset, tämän jälkeen tapahtuneet palkkatason muutokset ja poistunut velvoite oheistaa kaikkiin tarjouksiin viranomaistodistukset. Nyt käytäntönä on, että kilpailutuksessa valittu toimittaja esittää nämä. Velvoite viranomaistodistusten toimittamiseen on esitetty analyysissä päällekkäisenä toimituksena.

Tilastokeskus: Selvityksessä Tilastokeskus, 2018 arvioitiin Tilastokeskuksen hallinnolliseksi taakaksi 8 milj. euroa kattaen kaikki mahdolliset tiedonantopyynnöt. Taakasta kuitenkin vain osa liittyy taloudelliseen raportointiin. Tämän selvityksen 1,4 milj. euron arvio erään tilastoinnin osa-alueen taloudellisten tietojen toimittamisen hallinnollisesta taakasta vaikuttaa olevan samassa suuruusluokassa Tilastokeskuksen oman kokonaisarvion kanssa. Tilastokeskus seuraa jatkuvasti toimintansa aiheuttamaan hallinnollista rasitetta yritystiedonantajilleen. Uusin Tilastokeskuksen tiedonkeruun rasitemittaus 2018 kertoi hallinnollisen taakan v. 2018 olleen 148 henkilötyövuotta, joka vastaa työvoimakustannuksena n. 6,4 milj. euroa. Tilastoinnin aiheuttaman hallinnollisen taakan osuuden kaikesta hallinnollisesta taakasta on aiemmin arvioitu olevan 0,9 prosenttia.

Tulli: Selvityksessä Tilastokeskus, 2011 on arvioitu Tullin hallinnolliseksi taakaksi 9 milj. euroa. Tätä selvitystä varten toimitetussa materiaalissa oli ainoastaan kolme raporttia, joita oli toimitettu 40 – 250 kpl vuosittain. Saadun materiaalin perusteella ei voi tehdä arviota Tullin raportointivaatimuksista aiheutuvasta hallinnollisesta taakasta.

PRH: PRH:n hallinnollista taakkaa pienentää olennaisesti se, että se saa nykyisin 95 % tilinpäätöksistä suoraan Verolta. Jos kaikki toimittaisivat entisen käytännön mukaan tilinpäätöksen erikseen PRH:lle, olisi PRH:n hallinnollinen taakka silloin n. 3 milj. euroa tässä esitetyn 0,4 milj. euron sijaan.

ARA: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA myöntää asumiseen ja rakentamiseen liittyviä avustuksia, tukia ja takauksia sekä ohjaa ja valvoo ARA-asuntokannan käyttöä. ARA:lle tehdään vajaa 2 000 raportin toimitusta liittyen vuositietojen raportointiin tai lainan ja avustusten hakuun. Toimitettavia tietokokonaisuuksia (lomakkeita, liitteitä, tms.) ja on runsas vajaa 6 000, joista n. kolmannes on päällekkäistä tietoa, tilinpäätöstietoja tai viranomaistodistuksia. Suotavaa olisi harkita, onko nämä tiedot mahdollista hankkia suoraan viranomaisilta. Julkisten tilinpäätöstietojen lisäksi ARA tarvitsee muita tietoja, kuten jälkilaskelmia, sijoitussuunnitelmia tai lisätietoja sijoituksista.

Innovaatiokeskus Business Finland Oy: Business Finlandin raportointivaatimuksista aiheutuva hallinnollinen taakka liittyy pääasiassa hankkeiden valvontaan. Tilinpäätökset saadaan suoraan PRH:lta.

Finnvera: Finnveran lainahakemuksissa ja asiakkaiden säännöllisessä raportoinnissa keskeinen komponentti on tilinpäätös. Suosituksena on harkita näiden tietojen lataamista suoraan PRH:lta. Haasteena tällä kehityksellä on pienillä ja mikroyrityksillä sallitut suppeat tiedot, jolloin joudutaan pyytämään erikseen laajoja tuloslaskelmia sekä taseita, jossa eri erät on eriteltyinä.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA: Suurin osa STEA:n raportointivelvoitteista liittyy henkilöihin liittyviin lukuihin eivätkä ole saatavissa suoraan toimitetusta materiaalista.

Suomen pankki: Suomen pankin raportointivaatimuksista n. 150 000 euroa liittyy tuloslaskelmaan ja taseeseen ja tilinpäätöksen liitetietoihin. Koska toimitusvelvoite näissä on vähintään neljännesvuosittain, eräissä tapauksissa kuukausittain, näitä tietoja ei saada vuosittaisesta tilinpäätöksestä, eikä näin ollen ole kyse päällekkäisraportoinnista.

Maaseutuvirasto Mavi: Mavin oman, vuonna 2011 tehdyn selvityksen mukaan maataloustukiin liittyvä raportointi aiheuttaa hallinnosta taakkaa n. 7 milj. euroa. Mavilta ei saatu tietoja tähän selvitykseen.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira: Eviran vuoden 2010 selvityksen mukaan yrityksille aiheutuu kustannuksia Elintarviketurvallisuuteen liittyvästä raportoinnista n. 36 milj. euroa. Evira ei ole kuitenkaan tämän selvityksen rajauksessa, koska kyse ei ole taloudellisesta raportoinnista.

Kela: Kelan vaatimuksista johtuva hallinnollinen taakka on annettujen tietojen nojalla vähäinen. Sen sijaan maininnan arvoinen on Kelan käytäntö ladata kilpailutuksissa viranomaistodistukset sekä vakavaraisuusarviot kelpoisuuden arviointia varten sen sijaan, että niitä vaadittaisiin valitulta tarjoajalta.

4.6 Yritysesimerkkejä talousraportoinnista

Selvitystä varten haastateltavina olivat lisäksi seuraavat yritykset: pieni (alle 50 työntekijää) varainhoitopalveluita tarjoava yksikkö, suuri (n. 1000 työntekijää) rakennustoimialan yritys, suuri (n. 1000 työntekijää) konsultointiyritys, keskisuuri (alle 100 työntekijää) terveys- ja sosiaalipalveluita tarjoava yritys sekä suuri (lähes 20 000 työntekijää) puunjalostusalan listattu konserni.

Tarkoituksena oli selvittää taloudellisen raportoinnin rooli yrityksen kannalta sekä varmistaa, että olennaisia raportointivaatimuksia ei ole jäänyt tunnistamatta. Populaation pienuuden vuoksi esitetyt luku ovat vain esimerkkejä eikä niistä voi vetää tilastollisia johtopäätöksiä.

Esimerkki 1: Suuri rakennusalan yritys

Haastateltu suuri rakennusalan yritys raportoi seuraaville tahoille: Vero (useita lomakkeita), Tulli (EU-ostot), Tilastokeskus (seitsemän lomaketta) sekä Rakennustuoteteollisuus (tilinpäätös).

Haastattelussa havaittiin, että on toimialakohtaisia raportointitarpeita viranomaisten ulkopuolella: mm. Rakennustuoteteollisuus kerää toimialakohtaisia tilastoja. Tässä tapauksessa Vero vastasi yli 60% kaiken raportoinnin taakasta. Tilastokeskus kerää tietoja eri kriteerein tehtävien otantatutkimuksin. Tämä esimerkkiyritys toimitti tietoja peräti seitsemään eri tilastoon. Tilastokeskuksen raportointivaatimusten hallinnollinen taakka oli varsin huomattava, runsas 30% kaikesta ao. yrityksen hallinnollisesta taakasta. Otospoimintamenetelmissä suuremmilla yrityksillä on korkeammat poimintatodennäköisyydet ja näin Tilastokeskuksen aiheuttama hallinnollinen taakka suurille yrityksille on pieniä yrityksiä suurempi.

Esimerkki 2: Suuri konsulttiyritys

Konsulttiyritys raportoi seuraaville tahoille: Vero (useita raportteja), Tilastokeskus (tilinpäätöskysely, yritysrekisterikysely, myynnit ja osin maittain, eräitä kyselyitä tilanteen mukaan), Kela (työnantajan kela-korvaukset, työterveyden kuluja), työeläkeyhtiö (ansiot) ja vakuutuslaitos (ansiot tapaturmavakuutusta varten) ja Valtionkonttori (rikoksen johdosta aiheutuneet sairauslomat).

TyEL-raportointi vie samaa luokkaa aikaa tai joskus jopa enemmän kuin verottajan vuosilmoitus, koska henkilöitä siirtyy konsernin yhtiöstä toiseen kesken vuotta ja kahden yhtiön ansiot on täsmättävä. Tulorekisteri korvaa Verohallinnolle, työeläkelaitoksille, vakuutuslaitoksille, työttömyysvakuutusrahastolle ja Kelalle toimitettavia vuosilmoituksia. Tulorekisteri osittain korvaa raportointivelvollisuuksia ja toisaalta vaatii tiheämpää raportointia. Tulorekisterin nettovaikutus hallinnolliseen taakkaan riippuu pääasiassa automatisoinnin asteesta. Sen hallinnolliseen taakkaan vaikuttaa myös, miten yritykset alkavat jatkossa raportoimaan vapaaehtoisia tietoja tulorekisteriin.

Hankinta

Esimerkki 3: Pieni rahoitusalan yritys

Rahoitusalan yrityksen (suuren pankin tytäryhtiö) toimialakohtaiset raportointivelvoitteet liittyvät erityisesti Fivan raportointivaatimukseen. Fivan keräämistä 58 eri raportista yrityksessä raportoitiin neljällä. Tilastokeskukselle raportoidaan ulkomaankaupan neljännesvuosiedustelun yhteydessä, muuten tiedot menevät suoraan Fivalta

Tilastokeskukselle. Verottajan tulorekisterin koettiin helpottavan raportointia. Raportointimäärien koettiin lisääntyvän jatkuvasti.

Raportit ovat joko kokonaan automatisoituja ilman käsityövaatimuksia tai erittäin työläitä (3-4 htp/raportti) ja raportointi toistuu usein, 4-12 kertaa vuodessa. Suomen viranomaisten vaatimusten lisäksi yrityksellä on huomattavia raportointivaatimuksia EU-viranomaisille. Raportointi koettiin erittäin raskaaksi, erityisesti kun suurten ja pienten toimijoiden raportointivelvollisuudet ovat samat. Haastattelusta saatu näkemys rahoitusalan raportoinnista on yhtenevä raportin KPMG, 2013 kanssa.

Eräissä raporteissa on osittaista päällekkäisyyttä, esim. Fivan FINREP –raportti ja Veron tilinpäätösraportit sisältävät samoja tietoa. Koska raportointifrekvenssi on eri, ei ole puhtaasta päällekkäisraportoinnista. Fivan ja Veron yhteistyötä toivottiin tietojen jaon osalta. FINREP-raportin tietoja raportoidaan myös FA- ja FT-raporteilla.

Esimerkki 4: Monikansallinen suuryritys

Suomessa pääkonttoriaan pitävä monikansallinen metsäteollisuuden suuryritys työllistää n. 19 000 työntekijää 10 miljardin euron liikevaihdolla. 12 yhtiön konsernin raportointi on eräänä toimintona raportoivissa prosesseissa eikä sitä ole erityisesti keskitetty. Osa raporteja tuottavista prosesseista on omassa hallinnassa, osaa hoitavat ulkoistuskumppanit. Konsernin suuren koon ja raportoinnin hajautuksen vuoksi kattavaa kuvaa kaikesta raportoinnista ja siihen liittyvästä hallinnollisesta taakasta on haasteellista hankkia kohtuullisella vaivalla. Raportointi tehdään osin käsin, sillä yleensä raportit on koottava monesta lähteestä. Lisäksi vaadittujen lukujen arvot tai jaottelu eivät aina välttämättä vastaa yhtiössä normaalisti tuotettavaa dataa, jolloin manuaalinen työmäärä kasvaa.

Taloustietoja raportoidaan suomalaisille virastoille (Verohallinto, Tilastokeskus, Tulli, Suomen pankki), mutta kansainvälisenä yrityksenä sillä on velvoite raportoida siirtohinnoitteluaan ja maakohtaisia raporteja (Country-by-Country). Lisäksi heidän tulee raportoida Helsingin pörssiin listayhtiöiden lakisäateisen säännöllisen tiedonantovelvollisuuden perusteella tiedot, kuten tilinpäätös ja puolivuotiskatsaus. Toimialakohtaisia raportointivelvoitteita on mm. alan järjestöille. Näiden lisäksi tietoja välitetään myös luottoluokitussyrityksille.

Erytiesi Tilastokeskukselle tehtävän raportoinnin hallinnollinen taakka on huomattavan raskas: Konserni toimittaa karkean arvion mukaan 500 – 550 raporttia Tilastokeskukselle vuosittain kun otetaan huomioon kaikki vuodessa toimitettavat raportit. Erilaisia raporttityyppejä on toista sataa. Haastattelun perusteella pääasiassa käsin tehtävän Tilastokeskuksen raportin kokoamisaika vaihteli puolen tunnin ja 16 tunnin välillä, josta johdettiin keskimääräiseksi karkeaksi arvioksi arviolta 2-3 tuntia raporttia kohti. Näin laskien hallinnollinen taakka liittyen Tilastokeskuksen vaatimaan raportointivelvoitteeseen on suuruusluokaltaan 1 000 – 1 500 henkilötyötuntia. Tilastokeskuksen suurta raportoinnin määrää selittää osaltaan se, että monen Tilastokeskuksen raportin piirissä on tietty määrä toimialojensa merkittävimpiä toimintapaikkoja tai yrityksiä, mihin joukkoon esimerkkiyritys toimipaikkoineen lukeutuu. Raportoinnin massiivisuudesta johtuen esitettiin useita havaintoja ja parannusehdotuksia raportoinnin käytännön toteutukseen. Luvan antaneiden yritysten osalta palaute välitettiin Tilastokeskukselle.

Havaintoja

Tämän selvityksen ulkopuolelle olevat raportointivaatimukset: Tämä selvitys liittyi viranomaisraportointiin, jolloin vakuutusyhtiöt ja työeläkeyhtiöt jäivät rajauksen ulkopuolella. Eräs tarkastelluista yhtiöstä kertoi konserniyhtiönä TyEL-raportoinnin hallinnollisen taakan olevan jopa samaa luokkaa Verohallinnon raportointivaatimusten kanssa. Toimialakohtaiset järjestöt, kuten esimerkkiyritysten Rakennustuoteliitto ja Metsäteollisuus keräävät myös talouteen liittyviä raportteja. Luottoluokitusyrityksille toimitetaan myös talousraportteja. EU-viranomaiselle tehtävä raportointi oli myös tämän selvityksen rajausten ulkopuolella. Erityisesti rahoitusosalalle EU-raportointi koetaan erittäin raskaaksi.

Säätelyn ja raportointivaatimusten muutokset: Varsinaisen raportoinnin lisäksi myös raportointia vaativan säätelyn muutokset lisäävät hallinnollista taakkaa. Uuteen säätelyn tulee perehtyä, tutkia sen vaikutus omaan organisaatioon sekä tehdä muutoksia prosesseihin ja usein myös tietojärjestelmiin.

Raportin muodossa tai kokoamisohjeessa olevat muutokset saattavat aiheuttaa varsin paljon työtä raportin kokoamisessa. Muutokset raportoinnissa vaativat muutoksia myös mahdollisesti raportointia varten tehtyyn automaatioon. Toiveena haastatteluissa oli pitää raporttien määrittely mahdollisimman stabiilina ja muuttumattomana.

Raportoinnin käytännön toteutus verkkolomakkeilla: Verkkolomakkeiden toteutuksessa havaittiin haastatteluissa piirteitä, jotka hidastivat niiden käyttöä. Seuraavassa on kuvattu eräitä tunnistettuja puutteita. Käyttöä nopeuttavat näppäinoikopolut eivät ole käytössä tai niitä ei ole viestitty käyttäjille, esim. ruudusta toiseen siirytään vain hiirellä ilman näppäinoikopolkua. Usein sama henkilö tekee saman kausi-ilmoituksen, joka monin osin säilyy lähes muuttumattomana. Täyttämisen kannalta suotavaa olisi, että käyttöliittymä ehdottaisi tai esittäisi arvoja valmiiksi lomakkeelle. Lomakkeiden toteutus ja niiden esitäyttöön liittyvät käytännöt vaihtelevat virastojen ja raporttien välillä riippuen mm. käytettävissä olevista tiedoista ja niiden lähteistä. Eräissä lomakkeissa raportoitava tieto on kirjoitettava syöttökenttiin käsin ilman kopiointimahdollisuutta. Tämän on koettu hidastavan työtä ja tekevän sen virheatliiksi. Periaatteessa tiedon voisi kerätä paikalliseen siirtotaulukkoon, josta se voitaisiin siirtää tiedostona vastaanottajan järjestelmään. Tämä taas vaatisi verkkolomaketta vastaavan paikallisen taulukon rakentamista, jos viraston puolesta sitä ei ole toimitettu. Eräät tiedostot siirretään xml-muodossa, minkä konvertointi on koettu hankalaksi. Ohjelmia on tähän tarkoitukseen, mutta niiden hakeminen ja etsiminen on raportoijan omatoimisuuden varassa.

Vaikka täytettävien verkkolomakkeiden käyttöliittymiensujuvaan käyttöön ja tiedostona tehtävään siirtoon on kiinnitetty huomiota, haastattelun perusteella työtä on runsaasti vielä tehtävänä. Raportteja toimitetaan Suomessa vuosittain luokkaa 10 000 000 kpl. Tyypillinen työstä aiheutuva hallinnollinen kustannus on luokkaa 0,5 euroa minuutissa. Minuutin nopeampi lomakkeen keskimääräinen täyttöaika eli tavallisesti 2%-4% nopeutus nykytilanteeseen verrattuna, toisi 5 000 000 euron vuotuisen helpotuksen hallinnollisessa taakassa.

Raportoinnin käytännön toteutus ohjelmistorajapinnoilla: Tietoja voidaan siirtää myös ohjelmien välillä suoraan käyttäen ohjelmistorajapintoja (API). API:n käyttö vaatii usein kehitystyötä raportointivelvollisen järjestelmässä. Yleensä edes kuukausittain toistuva, raskaskaan raportointi ei ylitä kynnystä kehittää ohjelmistoa tai apuvälinettä raportoinnin helpottamiseksi. Raportoinnin automatisointia hankaloittaa lisäksi

raportoinnin hajautuminen organisaatioon, jolloin em. kehitystyö tulisi tehdä useaan eri ympäristöön. Kehitystyötä haittaa myös testausympäristön puute raportin vastaanottavassa organisaatiossa järjestelmässä.

4.7 Muita havaintoja raportoinnista

Velvoitteiden hallinnointikäytännöt vaihtelevat eri viranomaisilla

Raportointivaatimusten ylläpito ja hallinnoiminen ovat viranomaisissa vaihtelevasti järjestetty. Useassa tarkastelun kohteena olevassa viranomaisessa vastuut oli jaettu eri yksiköihin, eikä yrityksille tai yhteisöille kohdistuvien velvoitteiden kokonaiskuvasta ollut organisaatiossa käsitystä. Toisissa viranomaisissa kussakin yksikössä oli yksi vastuuhenkilö, jolla oli koko kyseisen yksikön raportointivelvoitteet tiedossa. Joissain tapauksissa vastuu oli hajautettu edelleen yksittäisille työntekijöille, jolloin velvoitteiden kokonaisuudesta ei ollut tietoa edes saman yksikön sisällä. Usealla viranomaisella yksittäiset työntekijät hallinnoivat yhden osa-alueen tiedon keräämistä, eivätkä olleet perillä toisten osastojen keräämistä tiedoista.

Suurimmalla osalla viranomaisista raportointivelvoitteiden hoitaminen on hajallaan, eikä valmista listaa kaikista raportointivaatimuksista ollut saatavilla. Poikkeuksen muodostivat virastot, joissa tietoa kerätään vähän tai tiedonkeruu rajoittuu yhteen aihealueeseen, kuten tilinpäätöstietojen keräämiseen. Ministeriöt eivät kerää ollenkaan tietoa suoraan, vaan tietoa keräävät ministeriön alaisuudessa toimivat viranomaiset.

Julkiset lähteet

Raportointivaatimusten saatavuus vaihtelee viranomaisittain. Osa viranomaisista ylläpitää web-portaalissaan ajantasaista ja yksityiskohtaista tietoa raportointivelvoitteista. Tutkituista virastoista Finanssivalvonnan Internet-sivut tarjosivat kattavat listaukset vaadituista raporteista, raportoinnin frekvenssistä sekä raportointivelvollisista. Eräillä muilla viranomaisilla oli raportointitieto sivuilla, mutta hankalammin löydettävissä.

Kanava

Raportointi on siirtymässä vahvasti sähköiseksi. Tarkastelluista viranomaisista yhdeksän hyväksyi paperiversion edes optiona jossain raportointivelvoitteessa.

Raportointifrekvenssi

Huomattava on, että useimmiten vaadittiin samoja tietoja, joita vuosittain luovutetaan Verolle veroilmoituksen yhteydessä. Tuloslaskelma saatettiin kuitenkin vaatia useammin tai eri ajankohtina kuin tilikauden päätteeksi, jolloin kyse ei ollut päällekkäisraportoinnista. Eräissä tapauksissa raportoidaan hyvinkin nopeasti, esim. Finanssivalvonta vaatii tiedon viipymättä rahoitusvälineillä tehdyistä liiketoimista.

Tiedon jakaminen viranomaisten välillä

Viranomaisilla on usein käytössään yhteisiä tietokantoja: yksi viranomainen kerää tiedot ja jakaa sitä muille viranomaisille. Taulukossa 4 on esitetty tunnistettuja tietojen vaihtomenettelyitä viranomaisten välillä. On huomattava, että listaus ei ole kattava. Perinteisten viranomaisten lisäksi tiedon luovuttajana on myös Suomen Asiakastieto Oy, josta tai vastaavasta luottotietolaitoksesta tarkistetaan tarjoajan vakavaraisuus hankintojen yhteydessä.

Erityisesti joukosta mainittakoon Kela, joka tarkistaa hankintalain mukaiset pakolliset ja harkinnanvaraiset poissulkemisperusteet suoraan viranomaisten rekistereistä.

Tiedon vastaanottaja	Tiedon luovuttaja										
	Vero →	PRH →	Ulosotto- viran- omaiset →	Työeläke- laitokset →	Fiva →	Suomen Pankki →	Tilasto- keskus →	Eläke- turva- keskus →	Työttömyys- vakuutus- rahasto →	Oikeus- rekisteri- keskus →	Suomen Asiakas- tieto →
→ Vero		kauppa- rekisteri									
→ PRH	tilinpäätös										
→ Eläketurvakeskus	useita massa-ajoja			eläke- kustan- nukset	rahoitus- alan tietoa						
→ Finanssivalvonta		kauppa- rekisteri, rajapinta				rahoitus- alan tietoa					
→ Suomen Pankki	useita massa-ajoja	tilinpäätös			rahoitus- alan tietoa		tilastoja				
→ Tilastokeskus	useita massa-ajoja	massasiirto, tilinpäätös			tilastoja	rahoitus- alan tietoa					
→ Kela (hankinnat)	työnantaja-, ennakkoperintä- ja arvonlisävero- rekisterit, osakkaat, omistukset, viitesuhteet	kauppa- rekisteri, yritys- kiinnitys- rekisteri	ulosotto- rekisteri		rahoitus- alan tietoa			TyEL- vakuut- taminen	työttömyys- vakuut- taminen	konkurssit ja saneer- aukset	Rating Alfa- luokitus
→ Useita	Verotilastot										
→ VM	useita massa-ajoja										
→ Työllisyysrahasto	massa-ajoja										
→ Tapaturma- vakuutuskeskus	useita massa-ajoja										
→ Oikeusministeriö	useita massa-ajoja										
→ MELA	useita massa-ajoja										
→ Kunnat	useita massa-ajoja										
→ Vakuutusyhtiö LT	useita massa-ajoja										
→ Työttömyyskassat	useita massa-ajoja										
→ Työllisyysrahasto	useita massa-ajoja										
→ Migri	useita massa-ajoja										
→ Työllisyysrahasto	useita massa-ajoja										
→ Business Finland	verovelka	tilin- päätös	ulosotto- tiedot								
→ Eläkkeenmaksajat	useita massa-ajoja										
→ Luottoluokittajat		tilinpäätös, kauppa- rekisteri-, yritys- kiinnitykset									

Taulukko 4. Esimerkkejä tietojen vaihdosta viranomaisten välillä.

5 Suositellut toimenpiteet

Keskeiset havainnot

Huolimatta selvityksen kohtuullisen laajasta kattavuudesta suoria ja selviä säästökohteita löytyi suhteellisen vähän. Tilinpäätösten ja viranomaistodistusten jakamisen tehostamisella viranomaisten kesken saadaan aikaan vähäisiä säästöjä hallinnolliseen taakkaan. Rekistereiden jakaminen viranomaisten kesken tuottaisi puolestaan vajaan 400 000 euron säästöt. Merkittäviä toimenpiteitä on jo tehty aiemmin: PRH:n käytäntö ladata Verolta suoraan tilinpäätökset ja nykykäytäntö kilpailutuksissa pyytää viranomaistodistukset ja rekisteriotteet vasta valitulta toimittajalta saavat aikaan yhteensä yli 4 milj. euron helpotuksen hallinnolliseen taakkaan. Kansallinen tulorekisteri (KATRE) korvaa Verohallinnolle, valtiokonttoriin, Kelalle, työeläkelaitoksille ja vakuutuslaitoksille, toimitettavia vuosi-ilmoituksia. Vapaaehtoisten tietojen kattava raportointi korvaisi myös Tilastokeskukselle toteutettavaa raportointia. Tulorekisteri korvaa näin muita raportointivälineitä ja toisaalta vaatii tiheämmin toistuvaa raportointia. Tulorekisterin nettovaikutus hallinnolliseen taakkaan riippuu pääasiassa raportoinnin automaation asteesta.

Hallinnollisen taakan arviointimenetelmä painottaa tiedonantajan näkökulmaa. Suurimmat hyödyt talousraportoinnin digitalisoinnista saavat kuitenkin tiedon vastaanottajat, kuten viranomaiset, sijoittajat, analyytikot ja muut tiedonhyödyntäjät. Näistä osapuolista ja tiedonantajista muodostuva ekosysteemi hyödyttää kansantaloutta kokonaisuutena, kun tiedetään paremmin ja nopeammin yritysten taloudellinen tila ja tietojen päälle voidaan tuottaa älykkäitä palveluita. Tämän kehityksen edellytys on tietosisältöjen ja tiedonsiirtomenettelyiden standardointi, joita on esitelty liitteissä 2 ja 3.

Taloushallinnon automaatio ja järjestelmien välinen suora liikennöinti standardien edesauttamana keventävät varsinaisen hallinnollisen taakan lisäksi myös taloushallinnon muita kustannuksia, jotka ovat varsinaista hallinnollista taakkaa olennaisesti suurempia.

Toimenpidesuositukset

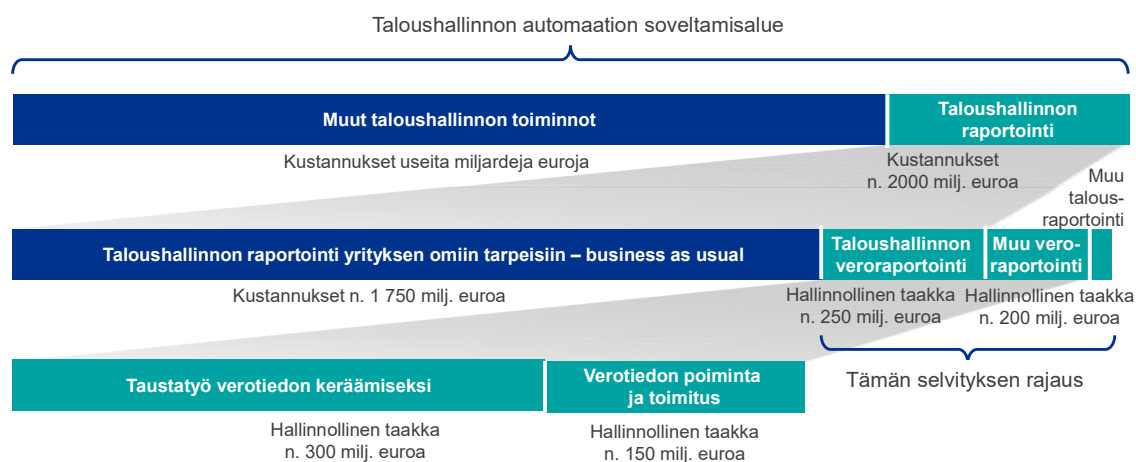
Tilinpäätösdokumentaation ja viranomaistodistusten jakaminen: Pienehköstä tunnistetusta säästöpotentiaalista huolimatta suositellaan ainakin tilinpäätöstietojen ja rekisteritietojen jakamisen tehostamista ja nopeuttamista viranomaisten kesken. Keskitetty jakamispalvelu on tiedon vastaanottajan kannalta helpoin ratkaisu. Erityisesti uusissa tietojärjestelmissä tulisi lähtökohtaisesti välttää tilinpäätösdokumentaation ja viranomaisten ylläpitämisen rekisteritiedon vaatimista yrityksiltä ja organisaatioilta. Keskitetty jakopiste on käyttäjän kannalta helpoin ratkaisu.

Raportointiliittymien käyttö ja kehitys: Vaikka täytettävien verkkolomakkeiden käyttöliittymien sujuvaan käyttöön ja tiedostona tehtävään siirtoon on kiinnitetty huomiota, haastattelun perusteella työtä on runsaasti vielä tehtävänä. Haastatteluissa tunnistettiin joukko verkkolomakkeiden sujuvaan käyttöön, tiedostonsiirron toteutukseen ja ohjelmistorajapintojen kehittämiseen liittyviä kehityskohteita.

Koordinointia tiedon keruuseen: Selvityksen mukaan useimmissa viranomaisissa tiedonkeruuta ei ole koordinoitu. Suositeltavaa on, että organisaatiolla on ainakin tieto keräämistään tiedosta mahdollisesti yhteisine prosesseineen ja työkaluineen.

Painopistettä Verohallintoon: Vero vaatii toimitettujen raporttien määrällä mitattuna luokkaa 10-kertaisesti raportteja verrattuna kaikkiin muihin yhteensä. Suositeltavaa on tutkia, millaisia taakan vähentämismahdollisuuksia verotuksesta löytyisi. Veron vaatimien raporttien hallinnollinen taakka (tässä tarkastelussa 150 milj. euroa) oli kuusi kertaa suurempi kuin kaikkien muiden yhteensä. Tämä siitä huolimatta, että tässä tarkastelussa Veroon liittyvistä hallinnollista kustannuksista huomioitiin ainoastaan tiedon poiminta ja toimitus, joka on vain jäävuoren huippu. On hyvin mahdollista, että verotuksen hallinnollinen kokonaistaakka on suurempi kuin tähän mennessä arvioitu 450 milj. euroa. Nähdään, että tässä selvityksessä arvioitu tiedon kokoamisen ja toimituksen osuus edustaa vain pientä osaa hallinnollisesta taakasta ja vielä pienempää osaa hallinnollisista kustannuksista. Suosituksena on, että yrityksiin ja yhteisöihin kohdistuvan hallinnollisen taakan pienentämiseksi keskityttäisiin veron keräämiseen liittyviin toimiin ja yrityksissä tehtävään taustatyöhön.

Standardointi: Verohallinnolla on tavoitteena saada tieto suoraan tiedon lähteeltä eli kirjanpidon tapahtumista, mikä on myös visiona pohjoismaisella Nordic Smart Government –työllä. Tiedot olisivat automaattisesti käytössä, eikä tarvita erillistä viranomaisraportointia tiedon poiminnan ja toimituksen suhteen tarvita, minkä hallinnollinen taakka yrityksillä on n. 150 M€. Verotietojen kokoaminen ja toimittaminen huomattavan pieni osa taloushallinnon toimintoja ja säästöpotentiaalia. Selvästi suurempi hyöty standardoinnista on helpottamassa n. 2 miljardin talousraportoinnin hallinnollista kustannusta (TEM, 8/2010) tai muita taloushallinnon toimintoja. Rakenteiset, standardimuotoiset tiedot (esim. kuitit ja laskut) voidaan siirtää suoraan tietojärjestelmiin ilman henkilötyötä. Jos talousraportoinnin lisäksi myös laskutus ja kuitit olisivat sähköisiä, säästöpotentiaali on Teknologiateollisuus ry:n mukaan 2.6 miljardia euroa. Suosituksena on edistää taloushallinnon automaatiota laajalla rintamalla myös talousraportoinnin ulkopuolella. Tämän selvitys oli rajattu viranomaisraportointiin ja sen hallinnolliseen taakkaan, jotka ovat vain osa talousraportointia. Tämä puolestaan on osa yleensä taloushallinnon toimintoja (kuva 13). Automaatio on sovellettavissa kaikissa taloushallinnon toiminnoissa. Monen toimijan ympäristöissä (esim. yritys, asiakkaat ja kumppanit) standardointi on olennaista, jopa edellytys automaation yleistymiselle.

Kuva 13. Verotuksen hallinnollinen taakka, taloushallinnon raportoinnin hallinnollinen taakka ja kustannus sekä taloushallinnon kustannukset (lähteet TEM 8/2010, TEM 15/2012, tämä selvitys). Luvut ovat suuntaa-antavia.

6 Lähdeluettelo

- Capgemini, Deloitte, Rambol. (2008). *Measurement and reduction of administrative*. Noudettu osoitteesta http://ec.europa.eu/smart-regulation/refit/admin_burden/docs/enterprise/files/presentations_to_hlg_en.pdf
- Deloitte. (2010). *Verotilijärjestelmän piiriin kuuluvien tehtävien hallinnolliset kustannukset*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Verotilij%C3%A4rjestelm%C3%A4n-piiriin-kuuluvien-teht%C3%A4vien-hallinnolliset-kustannukset.pdf/333b81c6-24b8-4d21-a287-bb60622c6209/Verotilij%C3%A4rjestelm%C3%A4n-piiriin-kuuluvien-teht%C3%A4vien-hallinnolliset->
- Evira. (2010). *Selvitys elintarviketurvallisuuden hallinnollisesta taakasta*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-elintarviketurvallisuuden-hallinnollisesta-taakasta.pdf/54c04467-c0e1-4f48-b8ee-ee2bb5c2927d/Selvitys-elintarviketurvallisuuden-hallinnollisesta-taakasta.pdf.pdf>
- KKV. (2018). Noudettu osoitteesta Harmaan talouden torjunnan aiheuttama sääntelytaakka: https://www.vero.fi/globalassets/harmaa-talous-ja-talousrikollisuus/torjunta/kuvat-vidoot-ja-tiedostot/kkv_harmaan_talouden_torjunnan_saantelytaakka.pdf
- KPMG. (2013). *The cost of compliance - Global hedge fund survey*. Noudettu osoitteesta <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2013/10/the-cost-of-compliance-v2.pdf>
- KTM. (14/2007). *Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännön yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Pilottiselvitys-arvonlis%C3%A4verolains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n-yrityksille-aiheuttamista-hallinnollisista-kustannuksista+%282007%29.pdf/fa56e066-0fab-4512-b07a-e2b5d2cecd8a/Pilottiselvitys-arvonlis%C3%A4verola>
- Mavi. (2010). *Selvitys maataloustukien hallinnollisesta taakasta*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-maataloustukien-hallinnollisesta-taakasta.pdf/0e5ff4e0-89ed-4b37-a445-098e403d9fd4/Selvitys-maataloustukien-hallinnollisesta-taakasta.pdf.pdf>
- OECD. (ei pvm). Noudettu osoitteesta International Standard Cost Model Manual: <https://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/34227698.pdf>
- SYKE. (2010). *Selvitys ympäristölupien hallinnollisesta taakasta*.
- TEM. (10/2010). Noudettu osoitteesta Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Julkiset hankkeet: <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Julkiset-hankinnat.pdf/4c82250f-1877-42b3-96c6-d71bf925f0e1/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Julkiset-hankinnat.pdf>
- TEM. (13/2008). *Lainsäädännön hallinnollinen taakka yrityksille - raskaimmat säädosalueet*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n-hallinnollinen-taakka-yrityksille-raskaimmat-s%C3%A4%C3%A4d%C3%B6salueet.pdf/1f5b794a-b96b-46b4-a46e->

- 26498406a2e5/Lains%C3%A4%C3%A4d%C3%A4nn%C3%B6n-hallinnollinen-taakka-yrityksill
- TEM. (15/2012). *Selvitys yritysten hallinnollisen taakan kehityksestä* . Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-yritysten-hallinnollisen-taakan-kehityksest%C3%A4.pdf/b818c75e-7738-4c45-92c3-15fec4018981/Selvitys-yritysten-hallinnollisen-taakan-kehityksest%C3%A4.pdf.pdf>
- TEM. (2011). *Oikaisu eräitä työnantajavelvoitteita koskeviin laskelmiin*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Oikaisu-er%C3%A4it%C3%A4-ty%C3%B6nantajavelvoitteita-koskeviin-laskelmiin.pdf/abfab56f-7230-44de-af69-e9959404227d/Oikaisu-er%C3%A4it%C3%A4-ty%C3%B6nantajavelvoitteita-koskeviin-laskelmiin.pdf.pdf>
- TEM. (7/2010). *Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Työnantajavelvoitteet*.
- TEM. (7/2010). *Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Työnantajavelvoitteet* . Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Ty%C3%B6nantajavelvoitteet.pdf/c6b55483-4a03-48ea-84e7-f1a923e085ec/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Ty%C3%B6nantajavelvoitteet.pdf>
- TEM. (8/2010). Noudettu osoitteesta *Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Taloushallinnon raportointi* : <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Julkiset-hankinnat.pdf/4c82250f-1877-42b3-96c6-d71bf925f0e1/Selvitys-yrityksille-aiheutuvista-hallinnollisista-kustannuksista-Julkiset-hankinnat.pdf>
- TEM/Palkkatukikysely. (2010). Noudettu osoitteesta *Palkkatuen hakemisen ja tilitysten hallinnolliset kustannukset ja taakka* : <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Palkkatuen-hakemisen-ja-tilitysten-hallinnolliset-kustannukset-ja-taakka.pdf/cbd1f0bf-bcd4-4112-a24a-1f25403cff5d/Palkkatuen-hakemisen-ja-tilitysten-hallinnolliset-kustannukset-ja-taakka.pdf.pdf>
- TEM/TMO. (2010). *Julkisten hankintojen hallinnollinen taakka*. Työ- ja elinkeinoministeriö/Työelämän- ja markkinaosasto . Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Arvio-julkisten-hankintojen-taakasta.pdf/1a7ad2bd-ccce-4b71-83ee-a5004edd5f2e/Arvio-julkisten-hankintojen-taakasta.pdf.pdf>
- Tilastokeskus. (2011). *Tilastoinnin hallinnollinen taakka*. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Tilastoinnin-hallinnollinen-taakka.pdf/a0da1143-cf7f-4304-92dc-a73d886d5fca/Tilastoinnin-hallinnollinen-taakka.pdf.pdf>
- Tilastokeskus. (2018). *Tilastokeskuksen tiedonkeruun rasitemittaus 2018*
- VM. (2010). *Verotuksesta aiheutuvan hallinnollisen rasitteen lähtötaso*. Valtiovarainministeriö, vero-osasto. Noudettu osoitteesta <https://tem.fi/documents/1410877/2395713/Arvio-verotuksen-hallinnollisesta-taakasta.pdf/fabe14ce-01b7-40bb-842b-019d20fa8334/Arvio-verotuksen-hallinnollisesta-taakasta.pdf.pdf>

Liite 1. Hallinnolliseen taakkaan liittyviä selvityksiä

Suomalaisia selvityksiä hallinnollisesta taakasta

Verotus

[Arvio verotuksen hallinnollisesta taakasta](#) (VM, 2010): VM:n vero-osaston tutkimuksen mukaan eri verolajien (yritystulon vero, arvonlisävero, työnantajasuoritukset, muut verotiliverot, verotarkastus, perustamis-, muutos- ja lopettamisilmoitukset, valmistevero ja autovero) yhteiseksi hallinnolliseksi taakaksi on arvioitu 447 miljoonaa euroa, josta alv-ilmoitusten osuus oli 160 miljoonaa euroa ja työnantajasuoritteiden osuus 90 miljoonaa euroa.

[Verotilijärjestelmän piiriin kuuluvien tehtävien hallinnolliset kustannukset](#) (Deloitte, 2010): TEM:n Deloitella teettämän vuonna 2010 julkaistun tutkimuksen mukaan ilmoitusten laatimiseen, toimittamiseen ja korjaamiseen liittyvä hallinnollinen taakka on 58 miljoonaa euroa, josta alv-ilmoitusten osuus on 37 miljoonaa euroa.

[Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännön yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista](#) (KTM, 14/2007): Selvityksessä testattiin SCM-mallin soveltuvuutta lakien valmistelussa. EU SCM todettiin alkuperäistä SCM-mallia käyttökelpoisemmaksi nettokustannusten (uuden lainsäädännön rasite vähennettynä poistuvalla vanhan lainsäädännön rasitteella) tarkastelussa. Suosituksena oli mittausten koordinointi ja tulosten vieminen yhteiseen tietokantaan, jotta tulokset olisivat laajemmin hyödynnettävissä. Alv-ilmoituksen hallinnolliset kustannukset olivat tässä tutkimuksessa 30,1 miljoonaa euroa.

Työnantajana toimiminen

[Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Työnantajavelvoitteet](#) (TEM, 7/2010): Työnantajavelvoitteiden hallinnollinen taakka oli Deloitteen, Capgeminin ja Rambolin tekemän selvityksen mukaan 906 miljoonaa euroa, joista eniten taakkaa aiheuttivat Kela-ilmoitus palkasta sairausvakuutuskorvaukseen liittyen, terveystietojen säilyttäminen, henkilötietojen ilmoittaminen työeläkevakuutusyhtiölle, tapaturman ilmoittaminen sekä kemikaaliluettelo työpaikalla. Selvitys oli selvästi kattavampi kuin samalla nimikkeellä esitetyt hallinnollisen taakan kustannukset edellisissä selvityksissä.

[Oikaisu eräitä työnantajavelvoitteita koskeviin laskelmiin](#) (TEM, 2011): Oikaisu edelliseen selvitykseen, jossa Kela-ilmoitus palkasta sairausvakuutuskorvaukseen liittyen merkitsisi 316 miljoonan euron hallinnollista taakkaa. Tässä oikaisussa hallinnolliseksi kokonaistaakaksi arvioitiin tämän sijasta 14 miljoonaa euroa. Tapaturman ilmoittamisen hallinnollista taakkaa korjattiin 68 miljoonasta eurosta kuuteen miljoonaan euroon. Tapaturmaluettelon laatimisesta aiheutuu 17 miljoonan euron hallinnollisen kustannuksen sijasta 1,4 miljoonan euron kustannus.

[Palkkatuen hakemisen ja tilitysten hallinnolliset kustannukset ja taakka](#) (TEM/Palkkatukikysely, 2010): TEM:n Innolinkillä teettämän selvityksen mukaan palkkatuen hakemisesta ja tilityksistä aiheutuvat kokonaiskustannukset ovat 11,8 miljoonaa euroa.

[Täydentävä selvitys keskeisten työnantajavelvoitteiden pienyrityksille aiheuttamasta taakasta](#) (Deloitte, 2010): Selvityksen mukaan TEM-julkaisu 7/2010 ei sisältänyt pien- ja mikroyritysten haastatteluita. Hallinnollinen kustannus pien- ja mikroyritys haastatteluiden jälkeen pieneni 19 miljoonasta eurosta yhdeksään miljoonaan euroon. Hallinnollinen taakka puolestaan nousi nolasta 2,3 miljoonaan euroon.

Julkiset hankinnat

[Arvio julkisten hankintojen taakasta](#) (TEM/TMO, 2010): Kansallisten tai EU:n kynnysarvojen ylittävien julkisten hankintojen aiheuttama hallinnollinen taakka on selvityksen mukaan 25,8 miljoonaa euroa, josta todistusten toimittamisesta aiheutuva hallinnollinen taakka on 1,4 miljoonaa euroa. Tässä on huomioitava, että kansalliset kynnysarvot muuttuivat 1.1.2017 ja EU-kynnysarvot 1.1.2018. Tutkimuksen tilastot olivat vuodelta 2008, jolloin kansallisia hankintailmoituksia oli [14 7000 kpl](#), kun vuonna 2017 niitä oli vain [9 700 kpl](#). EU-hankintailmoituksia oli taas v. 2008 [2 600 kpl](#) ja v. 2017 [3 300 kpl](#).

[Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Julkiset hankkeet](#) (TEM, 10/2010): TEM:n Synocus Oy:llä ja PTC Services Oy:llä teettämän selvityksen mukaan kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hallinnolliset kustannukset yrityksille ovat 164 miljoonaa euroa, josta hallinnollisen taakan osuus on 21 miljoonaa euroa. Vastaavasti hankintayksikön kustannukset ovat 49 miljoonaa euroa, josta hallinnollisen taakan osuus on 3,9 miljoonaa euroa. Huomioitava on, että kansalliset kynnysarvot kasvoivat olennaisesti 1.1.2017, jolloin taakka pieneni kynnysarvon ylittävien hankintojen määrän pienentyessä. Samassa yhteydessä tarjoajan tiedonantovelvoitteet pienenevät selvästi. Uuden lain mukaan viranomaistodistukset vaaditaan ainoastaan toimittajaksi valitulta, kun aiemmin ne piti toimittaa kaikkien tarjousten mukana.

Taloushallinnon raportointi

[Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista - Taloushallinnon raportointi](#) (TEM, 8/2010): Deloitteen, Capgeminin ja Rambolin tekemän selvityksen mukaan taloushallinnon raportoinnin kokonaishallinnollinen kustannus on 1 978 miljoonaa euroa ja hallinnollinen taakka on 256 miljoonaa euroa.

Ympäristöluvut

[Selvitys ympäristölupien hallinnollisesta taakasta](#) (SYKE, 2010): Selvityksen mukaan ympäristölupiin liittyvän tiedottamisen hallinnollinen kokonaiskustannus on 326 miljoonaa euroa ja hallinnollinen taakka on 179 miljoonaa euroa.

Elintarviketurvallisuus ja laatu:

[Selvitys elintarviketurvallisuuden hallinnollisesta taakasta](#) (Evira, 2010): Eviran oman selvityksen mukaan elintarvikelain velvoittama hallinnollinen kustannus on 191 miljoonaa euroa ja hallinnollinen taakka on 36 miljoonaa euroa.

Tilastointi

[Tilastoinnin hallinnollinen taakka](#) (Tilastokeskus, 2011): Tullihallituksen ja Tilastokeskuksen tiedonkeruiden yrityksille aiheuttama hallinnollinen taakka on 17,3 miljoonaa euroa jakautuen karkeasti tasaosuuksin em. virastojen kesken.

Maataloustuet

[Selvitys maataloustukien hallinnollisesta taakasta](#) (Mavi, 2010): Mavin itse tekemän selvityksen mukaan maataloustukiin liittyvät hallinnolliset kokonaiskustannukset olivat 6,7 miljoonaa euroa.

Harmaa talous

[Harmaan talouden torjunnan aiheuttama sääntelytaakka](#)

(KKV, 2018): Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksessä tarkastellaan seuraavien menettelyiden aiheuttamaa hallinnollista taakkaa: kuitintarjoamisvelvollisuus käteiskaupassa, palkka tilille -periaate, verovelkarekisteri, tilaajavastuulaki, tulorekisteri, veronumerolaki, käännetty arvonalisäverovelvollisuus, rakennustyömaiden työntekijöiden ja rakennusurakoiden ilmoittamismenettely sekä rahanpesulainsäädäntö.

Muita selvityksiä

[Lainsäädännön hallinnollinen taakka yrityksille – raskaimmat säädösalueet](#) (TEM, 13/2008)

Selvityksessä käydään läpi lähinnä kvalitatiivisesti eri lainsäädännön osa-alueita hallinnollisen taakan kannalta. Selvitys sisältää myös hallinnollisen taakan kansainvälistä tarkastelua.

[Selvitys yritysten hallinnollisen taakan kehityksestä](#) (TEM, 15/2012): TEM on teettänyt vuonna 2010 tutkimukset hallinnollisesta taakasta liittyen työnantajana toimimiseen, verotukseen, taloushallinnon raportointiin, elintarviketurvallisuuteen ja -laatuun, julkisiin hankintoihin sekä ympäristölupiin. Toimintaohjelman tavoitteena oli vähentää hallinnollista taakkaa 25 prosenttia vuoden 2006 tasosta vuoden 2012 loppuun mennessä.

Deloitte vuonna 2012 tekemässä jatkotutkimuksessa hallinnollinen taakka oli vähentynyt 1 prosenttia vuoden 2007 tilanteesta. Suuri muutos oli julkisissa hankinnoissa, joissa kynnysarvon nostaminen vähensi hallinnollista taakkaa 23 prosenttia.

[Selvitys taakan vähentämisen kokonaistaloudellisista vaikutuksista](#) (VATT 2011): Valtion taloudellinen tutkimuslaitos perehtyi tutkimuksessaan hallinnollisen taakan vaikutuksiin kansatalouteen. Suomen hallinnollinen kokonaistaakka on noin kaksi miljardia euroa eli noin 1,2 prosenttia bruttokansatuotteesta. Tämän ennusteen mukaan hallinnollisen taakan keventäminen 25 prosentilla kasvattaa bruttokansatuotetta perustasoon verrattuna 0,24 prosenttia ja laskee kuluttajahintoja 0,3 prosenttia.

[Yritysten hallinnollisen taakan kehitys vuonna 2009](#) (Ramboll 2010): TEM:n toimeksiannosta tehdyn tutkimuksen tavoite oli selvittää eri lainmuutosten vaikutusta 2009 annettujen lakiesitysten vaikutuksesta hallinnolliseen taakkaan. Seurannassa oli 131 lakiesitystä.

[Lainsäädännön hallinnollinen taakka yrityksille - raskaimmat säädösalueet](#) (VATT 2008): Selvityksessä oli tutkittu kansainvälisiä tutkimuksia koskien eri maiden hallinnosta taakkaa ja haastateltu kolmea esimerkkiyritystä.

Julkisten hankintojen hallinnollinen taakka

Julkiset hankinnat aiheuttavat kansantaloudelle viimeisimmän tunnistetun tutkimuksen (TEM, 15/2012) mukaan n. 16 miljoonan euron hallinnollisen taakan. Lainsäädännön muutokset vaikuttavat voimakkaasti julkisten hankintojen hallinnollisen taakan kehitykseen. Tällä hetkellä voimassa on laki julkisista hankinnoista vuodelta 2017, joka korvasi aiemman lain vuodelta 2010 (312/2010) ja tämä taas vuoden 2007 hankintalain (348/2007). Hallinnollisen taakan kannalta keskeisin ero lakiversioiden välillä on kynnysarvo, joka esim. kansallisissa tavara- ja palveluhankinnoissa on lakiversioissa 2007 15 000 euroa, 2010 30 000 euroa ja 2017 60 000 euroa. Laki ei koske tämän kynnyksen alittavia hankintoja. Kynnysarvon noustessa pienempi osa hankinnoista on sen piirissä ja näin hallinnollinen taakka on pienempi. Selvityksessä (TEM/TMO, 2010) julkisten hankintojen hallinnollinen taakka on 26 miljoonaa euroa (21 miljoonaa euroa, hankintalaki 2007), kun selvitys (TEM, 15/2012) kertoo sen olevan enää 16 miljoonaa euroa (hankintalaki 2010). Hallinnossa taakassa on huomioitu sekä tarjoavan yrityksen että hankintayksikön hallinnollinen kuorma. Laskelmissa on otettu huomioon kansalliset ja EU:n kynnysarvot ylittävät hankinnat kaikkiin hankintalajeihin liittyen.

Hankinnan hallinnollinen taakka muodostuu seuraavista tiedonantovelvoitteista:

1. Kirjallisen tarjouksen jättäminen sisältäen seuraavat tietovaatimukset
 - Tarjouspyynnössä edellytetyn kuvauksen laatiminen ja jättäminen ja/tai hintatekijöiden muotoilu
 - Hinnan muodostuminen
 - Tarjoajien soveltuvuuden vertailuun (esim. tekninen suosituskky, taloudellinen asema, ammatillinen pätevyys) liittyvien asiakirjojen toimittaminen
 - Vaadittavien viranomaistodistusten hankinta
 - Tarjouksen muotoilu
- 2 Tarjouksen täydentäminen pyydetessä sisältäen tietovaatimuksena täydennyspyyntöihin vastaamisen
- 3 Yrityksen arvio hankintapäätökseen mahdollisesti sisältyvien tietojen julkisuudesta (liike- ja ammattisalaisuudet)
- 4 Kirjallisen hankintasopimuksen laadinta ja hyväksyntä, sisältäen tietovaatimuksena kirjallisen hankintasopimuksen laadinnan ja hyväksynnän.
- 5 Poikkeuksellisen alhaisissa tarjouksissa kirjallisen selvityksen antamisen
- 6 Pakollisiin ja muihin poissulkemisperusteisiin liittyvän dokumentaation toimittaminen pyydetessä.

Julkiseen hankintaan liittyvä tarjousprosessi on pääsääntöisesti ensiraportointia, eli se tehdään tässä ensimmäisen kerran pystymättä suoraan hyödyntämään aiemmin raportoitua tietoa. Poikkeuksen tästä tekevät hankintaan liittyvät virallisiasiakirjat, jotka ovat pääsääntöisesti samoja hankinnasta riippumatta.

Selvityksen TEM 10/2010 mukaan käytettävien asiakirjojen hankintaan kuluu haastatteluiden perusteella aikaa keskimäärin 55 min. Näitä ovat yleisten viranomaistodistusten (kaupparekisteriote, tilinpäätöstiedot, todistus verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamisesta) lisäksi myös kolmansien osapuolten myöntämät hankintakohtaiset todistukset. Näitä voivat olla esim. tutkintotodistukset, todistukset vakuutusten (esim. vastuuvakuutus) voimassaolosta, pelastusviranomaiset ja

terveystarkastajan tarkastuspöytäkirjat. Tarjoajan omaa osaamista kuvaavat dokumentit (esim. CV) eivät kuulu tähän tarkasteluun. Vuonna 2010 voimassaolleen hankintalain mukaan dokumentit tuli toimittaa jokaisen tarjouksen yhteydessä. Vuonna 2017 voimaantulleessa hankintalaissa menettelyä muutettiin siten, että tarjousvaiheessa ei tarvitse toimittaa kaikkia virallisiasiakirjoja, vaan maininta tarjouksessa veloitteiden täyttämistä riittää. Ainoastaan kilpailun voittaja toimittaa asiakirjat. Käyttäen v. 2017 palkkatasoa sekä tarjousten ja tarjouspyyntöjen määriä saavutetaan lähes 2,4 miljoonan euron vähennys hallinnollisessa taakassa.

Tavoitteena tässä oli arvioida julkisten hankintojen kustannukset ja hallinnollinen taakka nykyhetkellä. Selvityksessä (TEM, 10/2010) saatiin kansallisten kynnsarvojen ylittävistä hankinnoista yritysten hallinnolliseksi taakaksi 21 miljoonaa euroa. Tämä muutettiin vastaamaan paremmin v. 2017 tilannetta päivittämällä palvelu-, tavara – ja rakennusurakkahankintojen määrät Tilastokeskuksesta sekä päivitettiin hallinnollisen aktiviteetin kustannus vastaamaan vuoden 2017 palkkatasoa. HILMA ei tarjoa samoja tilastoja kuin alkuperäisen selvityksen aikaan. Tämä otettiin huomioon muuttamalla hankintalajikohtaisesti vuoden 2017 hankintamäärät samassa suhteessa kuin selvityksen tiedot poikkesivat HILMAN käytettävissä olevista tilastoista vuodelta 2008. Näin varmistettiin, että vuosien 2008 ja 2017 tulokset ovat keskenään vertailukelpoisia. Virallisiasiakirjojen toimitus oli selvityksessä (TEM, 10/2010) laskettu kaikista tarjouksista, päivityksessä vuodelle 2017 vain yhden kerran hankintaa kohden.

Julkisten hankintojen hallinnollinen taakka on kokonaisuudessaan n. 17 miljoonaa euroa, josta todistusten hankkiminen hankintaa varten merkitsee n. 200 000 euron hallinnollista taakkaa. Alkuperäisen selvityksen jälkeen kynnsarvoja on nostettu kaksi kertaa, mikä on pienentänyt hallinnollista taakkaa. Tällä ajanjaksolla on haastatteluiden mukaan tapahtunut hankintakäytännössä se muutos, että hankintayksikkö ei enää yleensä vaadi kaikilta viranomaisten ja kolmansien osapuolten myöntämiä todistuksia, vaan ainoastaan tarjouskilpailun voittaja joutuu esittämään ne. Toisaalta työläiden rakennusurakkatarjousten määrän kasvu sekä asiantuntijatason palkkojen nousu 4,8 % ao. ajanjaksolla nostavat hallinnollista kokonaistaakkaa.

Laskelmat julkisten hankintojen hallinnollisesta taakasta on esitetty taulukossa 5. Tässä, kuten muissakin SCM-laskelmissa, on huomattava, että nämä eivät ole tarkkoja lukuja, vaan suuntaa-antavia. Taulukon paikoin yhdeksästä merkitsevästä numerosta voi edes jollakin tasolla luottaa yhteen merkitsevään numeroon. Merkittäviä epätarkkuuden lähteitä selvityksessä (TEM, 10/2010) ovat haastateltujen pieni määrä, työmääräarvioiden epätarkkuus, hallinnollisen taakan arvioitu osuus hallinnollisista kustannuksista sekä tarjouspyyntöön liittyvien tarjousten määräärvion epätarkkuus. Selvityksessä ei myöskään ole huomioitu keskeytettyjä hankintoja.

Hankintalaji	Määrä (1)	Tarjouksia	Kustannus/ hankinta	Taakka/ hankinta	Kustannus/v (3)	Taakka/v
Vuoden 2008 tiedot (TEM 10/2010)						
Palveluhankinnat	5 117	40 936	1 159 €	245 €	47 444 824 €	10 029 320 €
Tavarahankinnat	5 462	24 579	256 €	68 €	6 292 224 €	1 671 372 €
Rakennusurakat	3 225	35 475	3 048 €	254 €	108 127 800 €	9 010 650 €
Yhteensä	13 804	100 990			161 864 848 €	20 711 342 €
Vuoden 2017 tiedot (2)						
Palveluhankinnat	3 713	29 704	1 207 €	255 €	34 862 064 €	6 927 383 €
Tavarahankinnat	2 096	9 433	267 €	71 €	2 197 457 €	458 695 €
Rakennusurakat	3 511	38 621	3 174 €	264 €	121 347 396 €	9 405 427 €
Yhteensä	9 320	77 758			158 406 917 €	16 791 506 €

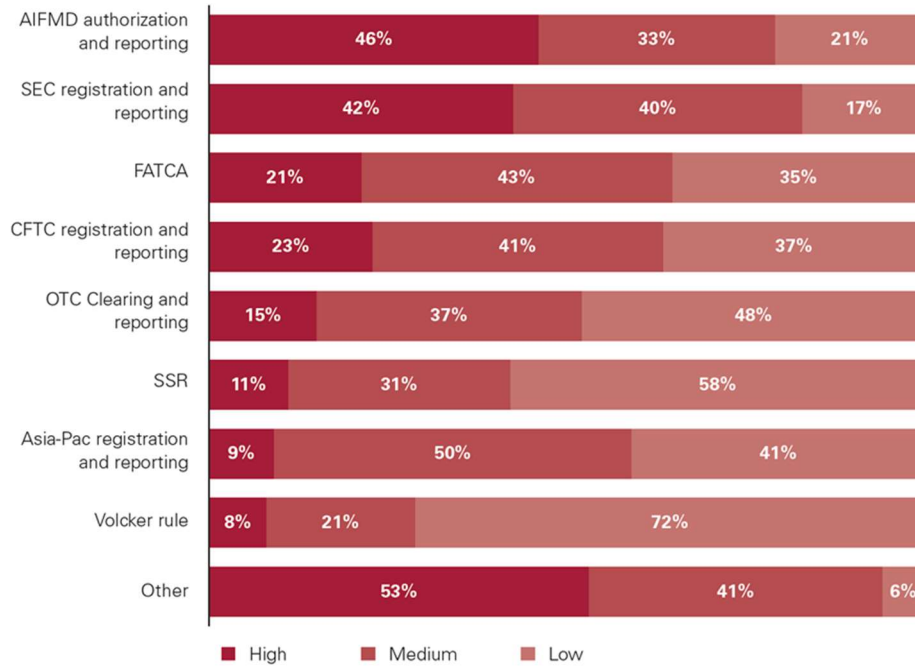
(1 Määrässä kansalliset hankintailmoitukset, sote-hankintojen osalta huomioitu myös EU-ilmoituksilla ilmoitettu
(2 Vuoden 2017 tiedot laskettu v. 2008 tiedoista skaalaamalla Tilastokeskuksen tilastoista hankintalajikohtaisesta
(3 Käytännön muuttumisesta johtuen v. 2008 todistusten hankintakustannus on koskee kaikkia tarjouksia,
v. 2017 vain valittua toimittajaa. Todistusten kustannus on v. 2008 33,00 €/tarjous ja v. 2017 34,58 €/hankinta
Todistuksen hallinnolliseksi taakaksi lasketaan 66% sen hankintakustannuksista.

Taulukko 5: Julkisten hankintojen hallinnollinen kustannus ja hallinnollinen taakka.

Cost of compliance - hedge fund –rahastotutkimus

KPMG International teki selvityksen globaalien hedge-rahastojen viranomaisraportoinnin kustannuksista vuonna 2013 (KPMG, 2013). Tutkimus kohdistui 200 rahastonhoitajaan, joilla on varoja hoidossa yhteensä 910 miljoonaa US dollaria. Tutkimus osoittaa, että viranomaisvaatimusten toteuttaminen kuormittaa huomattavasti riskirahastosektoria. Raportoinnin kustannukset olivat pienissä rahastoissa noin 700 000 US dollaria, keskiuurissa 6 miljoonaa US dollaria ja suurissa 14 miljoonaa US dollaria. Direktiivin vaihtoehtoisten sijoitusrahastojen hoitajista (AIFMD) ja Yhdysvaltain arvopaperimarkkinoita valvovan elimen (SEC) asettamat vaatimukset koettiin kaikista työläimmiksi. Tutkimuksen jälkeen raportointivelvoitteet ovat lisääntyneet, mikä edelleen hankaloittaa pienempien ja uudempien hedge-rahastojen pääsyä markkinoille. Pienten ja keskiuurten yhtiöiden on vaikeaa pitää toiminta kannattavana vaatimusten lisääntyessä.

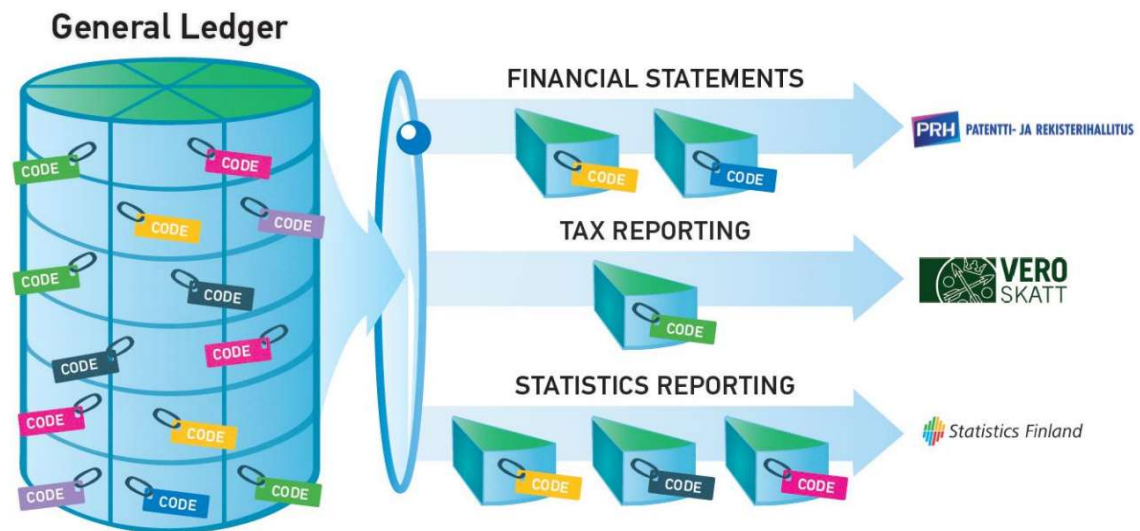
Please rank the specific impact of the following regulations in terms of cost of compliance

Source: The cost of compliance, KPMG International, 2013
 Percentages may not add up to 100 due to rounding.

Liite 2. Raportoinnin standardointi

Standardit ovat yhteisiä sopimuksia, joiden tarkoituksena on mahdollistaa eri valmistajien järjestelmien toiminta. Talousraportoinnissa standardit helpottaisivat suunnattomasti toimintaa, kun halutut tiedot olisivat suoraan siirrettävissä ja luettavissa rakenteisessa muodossa eri tietojärjestelmien välillä. Kaikki yritysten taloustietojen tiedonkeruuseen osallistuvat viranomaistahot pystyisivät johtamaan standardista tietosisällöstä oman tietotarpeensa, jolloin itse raportointi voidaan myös yhtenäistää. Kerran siirretystä tiedosta useampi viranomainen pystyisi koostamaan tarvitsemansa raportit. Standardiraportointi helpottaisi datan analysointia. Tilintarkastuksen automatisoinnissa työläin vaihe on datan siirtäminen asiakkaalta.

Kuva 12. Kerran siirretystä aineistosta eri viranomaiset pystyvät koostamaan tarvitsemansa raportit (Koskentalo 2016).

Taloudellista tietoa tuottavat järjestelmät ovat jopa IT-maailmassa huomattavan heterogeeninen joukko. Eri maissa markkinoilla toimivat eri järjestelmät ja toisaalta järjestelmätoimittajalla saattoi olla eri maissa ja jopa samassa maassa useita keskenään yhteen sopimattomia järjestelmiä. Tilioimistojen liiton v. 2017 tekemän jäsenkyselyn perusteella Suomen markkinajohtajalla oli 20 %:n markkinaosuus ja loput 80 prosenttia markkinoista jaettiin 24 eri järjestelmän kesken. Heterogeenisuuden suurimpina syinä lienevät maakohmainen lainsäädäntö ja sen vaatimukset.

Standardoitavia alueita taloustiedon käsittelyssä ovat merkintäkieli, siitä johdettu taloustietojen raportointikieli ja tilikartta- sekä tapahtumatietojen standardiesitysmuoto.

XML (eXtensible Markup Language) on merkintäkieli, jonka avulla voidaan tekstiin tai muuhun mediaan liittää merkintöjä (tag). Se määrittelee, miten merkinnät tehdään (syntaksi, lauseoppi, lauserakenne). Sen avulla voidaan määritellä esim. miten sivu taitetaan (esim. web-sivujen XHTML tai Word-dokumentin tallennusformaatti docx tai taloushallinnon XBRL).

XBRL (eXtensible Business Reporting Language) on raportointikieli yritysten taloudellisten tietojen esittämiseksi. Se määrittelee taloushallinnon XML-muodossa tehdyt merkinnät ja niiden väliset suhteet.

Raportointikoodisto on tilikartanomainen listaus organisaation kirjanpidon pääkirjan tileistä, raportointikoodeista, jotka yksilöivät kerättävän tietosisällön. Sen rakenne on sama kuin virallisella tilinpäätöksellä. Kun kirjaa liiketapahtumat koodiston standardin mukaisesti, virallisen tilinpäätöksen saldot ja tarvittavien erittelyjen tiedot ovat kohdallaan. Raportointikoodisto on kehitetty Tili-instituuttisäätiön/Taloushallintoliiton johdolla.

Taksonomia on XBRL-standardin mukaisesti rakennettu tietomääritys. Se sisältää mm. loogiset säännöt (tilikauden tulos = tilikauden tulos verojen jälkeen - satunnaiset erät), kieliversiot (tilikauden tulos verojen jälkeen = income before tax), lähdeviitteet (esim. viitteet kirja-pintolakiin) ja tietoelementtien väliset suhteet ja hierarkia.

Standardoidun talousraportoinnin (Standard Business Reporting, SBR) XBRL-taksonomia on kehitetty

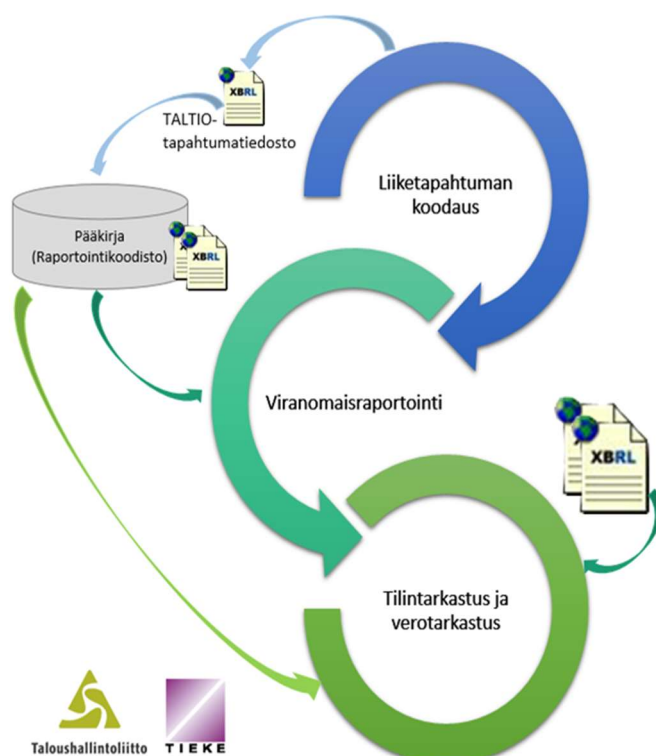
raportointikoodiston pohjalta. Raportointikoodiston mukaiset tilit voidaan sen avulla suoraan esittää koneluettavassa ja rakenteisessa XBRL-muodossa.

Liikekirjureiden tilikartta on XBRL-taksonomiaa vastaava, suomalaisissa kirjanpito-ohjelmissa hyvin yleinen, defacto-standardi.

XBRL Financial Reporting (XBRL FR) tarkoittaa yleisesti XBRL-taksonomialla valmistettua instanssidokumenttia eli tilitason raporttia.

XBRL Global Ledger (XBRL GL) –standardi määrittelee XBRL-kielen avulla tapahtumatietueiden muodon taloushallinnon järjestelmissä. Siinä, missä XBRL-taksonomia määrittelee tilitason tiedon standardoinnin, XBRL GL kuvaa yksittäisiä tilitapahtumia kun XBRL FR jää tilien saldoihin.

TALTIO-standardi määrittelee Suomessa tiedosto- ja tietuemuodon rakenteiselle taloustiedolle, jota ovat mm. tiliotteet, verkkolaskut ja eKuitti. TALTIO on käytännössä XBRL GL -standardin lokalisaatio Suomeen. TALTIO-standardissa käytetään Raportointikoodiston mukaisia määrittelyjä, minkä ansiosta TALTIO-muotoiset liiketapahtumat saadaan yhdistettyä Raportointikoodiston mukaisiin koodeihin ja voidaan esim. automatisoida tasekirjan muodostaminen.

Kuva 13. XBRL, raportointikoodisto ja TALTIO eri talousraportoinnin rooleissa.

Liite 3. Standardointihankkeita

[XBRL Suomi](#) on [kansainvälisen XBRL-organisaation](#) alaisuudessa toimiva konsortio, jonka pääasiallisena tavoitteena on tuoda Suomeen XBRL (eXtensible Business Reporting Language) -raportointikieli yritysten taloudellisten tietojen esittämiseksi ja ajaa aktiivisesti sen käyttöönottoa eri raportointitarpeisiin esimerkiksi tilinpäätöstietojen ja veroilmoitusten raportoinnissa.

XBRL Suomi on noin 20 yrityksen sekä julkishallinnon organisaation yhteistyöfoorumi. TIEKE toimii konsortion fasilitaattorina ja koordinoijana.

[TALTIO-hanketta](#) veti auktorisoituja tilitoimistoja edustava [Suomen Taloushallintoliitto ry](#). Hanke kuuluu liikenne- ja viestintäministeriön kärkihankkeeseen [Digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö](#). TALTIO-hankkeessa luotiin yhtenäinen standardi ja sähköinen muoto rakenteiselle taloustiedolle, jota ovat mm. tiliotteet, verkkolaskut ja eKuitti. TALTIO-standardin mukaisilla tietuekuvauksilla voidaan rakentaa helposti integraatioita taloushallintojärjestelmien ja -ohjelmistojen välille. TALTIO-hanke jakaantui viiteen työpakettiin Standardi, eKuitti, Integraatio, Tietovarasto ja Tilitoimistopalvelut. TALTIO-hanke päättyi 11/2017.

[RTECO – Reaaliaikatalouden ekosysteemi](#) jatkaa Teknologiateollisuus ry:n vetämänä TALTIO-hankkeen työtä. Tavoitteena on toteuttaa käytännössä ekosysteemejä, jotka edistävät rakenteisen taloustiedon käsittelyä. RTECO-hankekokonaisuus muodostuu kahdesta hankkeesta: RTECO eKuitti ja RTECO eYritys. Business Finlandin tukema eKuitti-hanke käsittää eKuitin käyttöä edistävän ekosysteemin. [eYritys-ekosysteemi](#) edistää kokeilujen ja pilottien kautta seuraavia kolmea osaa-aluetta:

- Reaaliaikainen taloushallinto toteutuu yhteisillä talouden rakenteisilla tietomalleilla / rakenteisella talousdatalla, kuten TALTIO, Tilinpäätös 2.0, eKuitti, verkkolasku ja myös viranomaisrekisterien avoimilla rajapinnoilla.
- Digitaalinen rahoitus ja kasvu toteutuvat digitaalisilla osakerekistereillä ja omistajarekisteripalveluilla ja reaaliaikaisilla digitaalisilla varallisuuden ratkaisulla.
- Datatalous, digitaalinen identiteetti ja tiedon lukitus mahdollistavat tiedon jakamisen ja myymisen, tiedon yhdistämisen ja käytön eri tiedon tarvisijoilla.

[RTE – Real-time economy](#) on Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun ja yrityspartnereiden yhteistyöprojekti, jossa edistetään reaaliaikaisen transaktiotiedon välitystä.

[Nordic SmartGovernment -hanke](#) tähtää pohjoismaisten pienten ja keskisuurten (PK) yritysten työn helpottamiseen tiedonjakoa automatisoimalla. SmartGovernmentin visiona on saada erilaisten digitaalisten järjestelmien ekosysteemi, jossa tiedonvaihto tapahtuu reaaliajassa ja PK-yritysten hallinnollinen taakka pienenee.

Hanketta tekevät yhteistyössä kaikki Pohjoismaat ja se on saanut rahoitusta Nordic Innovation -organisaatiolta. Suomen kontaktihenkilöksi on ilmoitettu PRH:n edustaja. Hankkeen tavoitteena on vuosien 2018–2020 aikana määritellä tekniset ja sääntelytarpeet sekä testata automaattiset tietovirrat yritysten kesken sekä yritysten ja viranomaisten välillä.

SmartGovernment-hankkeen ajatuksena on automatisoida yrityksen kirjanpito, viedä tiedot tietovarastoon, johon viranomaisilla ja yksityisen sektorin edustajilla on pääsy.

Yrittäjän luvalla tahot voisivat hakea tarvitsemansa tiedon tietovarastosta, jossa data on annettu rakenteisessa muodossa. Viranomaisten lisäksi muun muassa pankeilla ja vakuutusyhtiöillä olisi pääsy tietovarastoon.

Pohjoismaiden elinkeinoministeri käynnistivät 15.5.2018 Nordic Smart Government 3.0 –hankkeessa. Kyseessä on kaksivuotinen hanke, jonka tavoitteena on luoda läpinäkyvä ja digitaalinen pohjoismainen alue, jossa pienet ja keskisuuret voivat vaihtaa tietoja reaaliajassa turvallisella tavalla. Hanke koskee tiedonvaihtoa sekä yritysten kesken että yritysten ja viranomaisten välillä. Eräänä tehtävänä hankkeessa on kartoittaa yritysten talouteen liittyvä raportointi viranomaisille sekä tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan automatisoida tätä raportointia.

Liite 4. Selvitykseen osallistuneet organisaatiot ja henkilöt

KPMG

Kari Saarelainen

Erkki Tiitta

Salla Puustinen

Laura Ekholm

Pertti Ojala

Juha Jääskeläinen

Joukko KPMG:n asiantuntijoita

Haastattelut

Hannu Ylänen, asiantuntija taloudellinen raportointi, Elinkeinoelämän keskusliitto

Inna Aaltonen, johtava asiantuntija, viranomaisraportointi, Finanssialan keskusliitto

Juha Viertola, toimitusjohtaja, Pikkujätti

Taina Tuominen, Satu Pöntinen, Peab

Virve Koskimaa & al., Head of Fund Company Operations, Nordea Funds

Elina Koskentalo, Tieke Finland, XBRL Finland

Esko Penttinen, Real-Time Economy Competence Center, Aalto-yliopisto, puheenjohtaja, XBRL Finland

Mirja Salmelin, Piia Kankeri, Tiina Järvinen, Johanna Tuominen, UPM

Kontaktoidut viranomaiset

ARA	Opetushallitus
Eläketurvakeskus	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Energiavirasto	Poliisihallitus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto	Patentti- ja rekisterihallitus PRH
Evira	Puolustusministeriö
Evolta Oy	Rahoitusvakausvirasto RVV
Finanssivalvonta	Sisäministeriö
Finnfund - Teollisen yhteistyön rahasto Oy	Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA)
Finnvera	Sosiaali- ja terveysministeriö
Hankintayksiköt	Suomen Kuntaliitto
Helsingin kaupunki	Suomen metsäkeskus
Innovaatorahoituskeskus Business Finland	Suomen Pankki
Itä-Suomen aluehallintovirasto	Suomen ympäristökeskus
Jyväskylän kaupunki	KEHA-keskus
Kela	Tilastokeskus
Keva	Trafi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	Tulli
Lapin aluehallintovirasto	Työ- ja elinkeinoministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö	Työttömyysvakuutusrahasto
Liikennevirasto	Ulkoministeriö
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto	Valtiokonttori
Maa- ja metsätalousministeriö	Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Maanmittauslaitos	Valtioneuvoston kanslia
MAVI maaseutuvirasto	Valvira
Oikeusministeriö	Verohallinto
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Viestintävirasto
	VTT, Teknologian tutkimuskeskus Oy
	Ympäristöministeriö